

T.C.

**İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**Moda ve Tekstil Tasarımı Yüksek
Lisans Programı**

“ Plastik Sanatların Tekstil ve Moda ile İlişkisi”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayça ZİYARETLİ

135170112

Danışman: Prof. Dr. Hamdi ÜNAL

İstanbul, [2019]

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Moda ve Tekstil Tasarımı Yüksek

Lisans Programı

“Plastik Sanatların Tekstil ve Moda ile İlişkisi”

Tezi Hazırlayan:
Ayça ZİYARETLİ
135170112

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi “**Plastik Sanatların Tekstil ve Moda ile İlişkisi**” başlıklı bu çalışmamın, bilimsel ahlâk ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterdiğini ve çalışmanın içinde kullanıldığı her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

[]

Ayça ZİYARETLİ

ONAY

Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☒ Tezimin/ Raporumun tamamını her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/ Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerde erişime açılabilir.

Ayça ZİYARETLİ

ÖZET

Plastik Sanatların Tekstil ve Moda ile İlişkisi

Ayça Ziyaretli

Yüksek Lisans Tezi, Moda ve Tekstil Tasarımı

Danışman: Prof. Dr. Hamdi Ünal

(2019) –106 sayfa

Moda olgusu; ‘değişme-değişim’ ve ‘geçicilik’ olmak üzere anlamlar taşıyarak yıllardan bugüne sürekli değişkenlik göstermesiyle bilinir. Bugün hayranlık duyulan moda yarın eskimiş, yıpranmış ve unutulmuş olabilir. Moda, kendi içinde kendi sürümleri ile birbirlerini yok eden tek disiplin ve sonu gelmeyen bir süreçtir. 1950’ler sonrası II. Dünya savaşı sürecinden günümüze kadar olan postmodern dönem olarak ele alınıyorsa da sürekli değişkenlik özelliği ona ‘post’ bir anlam katmıştır. Moda kelimesinin yıllar içindeki gelişimine bakıldığında ilk olarak asiller ve onların terzileri, daha sonra tasarımcılar ve modacıların birbirini takip ettiği görülür. Bu zaman diliminde moda anlayışı; tarih, sosyoloji, ekonomik fayda ve zararların incelenerek yorumlanmasını gerektirmektedir. Modayı oluşturan elemanları etkileyen birçok disiplin bulunmaktadır. Bunun başında sanat ve sanat akımları gelmektedir. Tarihsel süreç içerisinde sanatçılar, tablolarında olaylarla beraber giyim kuşam ve modayı da işlemişlerdir. Bu eserler yüzyıllar sonrasına ışık tutmaktadır. Popüler kültürün 1980’li yıllarda endüstrileşmenin yerleşmesi ve tüketim çılgınlığının yayılması ile modanın çalışma alanı dünya çapında gelişme göstermiştir. Terzilerin artık can çektiği bir ortamda hazır giyim endüstrisi ivme kazanmıştır. Yetenekli moda tasarımcıları, Milano, Newyork, Paris ve İtalya’daki ünlü markalar tarafından transfer edilmişlerdir. Ünlü markalar ve modacılar, modanın gelişimini takip ederek, minimalist veya abartı, modernist ya da klasik yaklaşımla modaya yön vermişlerdir. Moda sosyal öğrenme yöntemi ile taklit edilmiştir. Ünlülerin ve 1990’lı yıllarda ‘fenomen (görüngü)’ kelimesinin yaygınlaşması toplumların dikkatini çekmiştir. Yaşam tarzı ile taklit edilen fenomenler (görüngüler) çoğalmış, giydikleri, modaya yön vermiştir. Moda 1990’lardan sonra kendini kesin hatlı çizgilerden kurtararak daha özgün ve farklı çizgilerde yolculuğuna başlamıştır. Geçmişin modası ile geleceğin tasarımları birleşerek yeni tasarımlar oluşmuştur. 2000’li yıllarda, gelişmekte olan ülkelerde, teknoloji kullanımının yaygınlığı ile tüm gelişmeler takip

edilmiş kopyalama ve taklit etme oldukça yaygınlaşarak değişim en hızlı halini almıştır.

2010 yılından sonra, piyasalarda orijinal patentli ürünlerin yanı sıra kopyaları da üretilmiş, böylelikle çok pahalı veya ‘haute couture’ artık sadece asillere ve soylulara değil herkese ulaşılabilir kılınmıştır. Sokak modasının ve teknolojinin gelişmesiyle artık moda için sezonlar arasındaki süre kısalmış, aynı moda sezonu içinde başka sezon tasarımları da yer almaya başlamıştır. İnsanlar kendine yakışanı ve yaşadığı zaman diliminin ihtiyaçlarını esas alan en sağlıklı ve rahat giyimi tercih etmeye başlamışlardır. Moda sektörüne ilgi artmış, teknoloji ile ülkeler arasındaki giyim kuşam ve modaya dayalı farklılıkları yok olmaya başlamıştır. Bu farklılaşma bugün Kuzey bölgede (örneğin Rusya’da) yaşayan bir insanın Afrika desenleri kullanabilmesine olanak sağlarken, doğudan gelen kumaşlarla batılıların Japon desenlerini giyinebilmesini de olağan hale getirmiştir. Sanat tarihinden izleri günümüz modacıları defilelerine taşıyarak sanatın ölümsüzlüğünü ve modanın tekrar edilebilirliğini bir kez daha göstermiş olup gelişen çağımızda herkese ulaşılabilir hale gelmiştir. Bu çalışmada tarihsel bir okumayla moda ve sanat akımları arasındaki etkileşim sorgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Moda, Sanat, Akım, Tarih, Güncel, Süreç, Değişim

ABSTRACT

The relationship of plastic arts with textile and fashion

Ayça Ziyaretli

A Master's Thesis,

Thesis Advisor: Prof. Dr. Hamdi Ünal

(2019)– 106 pages

The fact of fashion have known to differ as change and temporary different meanings for many years. Fashion which is much admired for today, tomorrow might be done old-fashioned, forgotten or age-worn. The fashion which is an infinite process and only discipline that is self-destructive with own previous versions. Even if from World War II till nowadays known as postmodern, feature of continuously variable had given meaning “post” to it. When we look at the improvement of word of the fashion; first of all, aristocracy and their own tailor and then, designers and stylists seems to pursue each other's. This period of time, meaning of the fashion necessitate to examine interpreting benefits or drawbacks economically, history and sociology. There are so many disciplines which are influencing on the fashion and it comes at the outset of art and art movements. Within the process of the history, artists had worked own their paintings not just only events and also fashion and clothes at the same time and those things shed light on after centuries. Pop culture had developed scope of the fashion globally after 1980s that expanded consumption frenzy with. The ready-made clothing sector have gained speed at atmosphere of the tailors have fighting for theirs life. Talented fashion designers had been transferred by famous brands that located in Milano, Paris and New York. The Stylists in famous brands had shaped fashion's future with minimalist or exaggeration; modernist or classic approaching to pursue the improvement of the fashion.

Fashion had been imitated with social learning method. Celebrities and athletes paid attention as a “phenomenon” in the 1990s. Phenomenon who are imitated their lifestyle increased and they had directed to the fashion. After the 1990s, when fashion had got out of sharp lines, it had started its journey more and more unique

and different. New designs had created to integrate with past fashion and design of the future. Developing countries in the 2000s, duplication and imitation had peaked due to technological developments a result of that, the alteration had accelerated.

After 2010, not just only original merchandise have patent, but also duplicated goods had been produced. For this reason, merchandises which are called ‘‘ haute couture’’ are so expensive can be reached by not just only aristocracy and noblesse, but also everyone.

In the sense that technological development and development of Street fashion, seasons which means period of time had started to decrease and also the design of other seasons had started to launch at the same time.

People had begun to prefer clothes which are most fitted own their own, healthy, comfortable and based on their needs of their time period. For this reason, interest of the fashion had increased and intercountry differences based on fashion had kicked off disappearing via technology. As a consequence, this difference enable to people have located in North use pattern of Africa and become ordinary western people had got dressed with Japanese pattern.

Today’s fashion designers had shown immortal of art and repeatability of fashion us one more time to carry the traces of the art history to their creation. Interaction between fashion and art have been examined with the historical study in this work.

Key Words: Fashion, Art, Current, History, Current, Process, Change

ÖNSÖZ

Moda yıllardır değişmekte ve her değişim başka bir kaynaktan beslenmektedir. Bu kaynakların en kuvvetlilerinden biri sanattır. Plastik sanatlar ise, belki de çoğu kimsenin anlayamadığı ama nedensiz bir sempati duygusuna yol açan etkenlerden biridir. Moda ile ilgili yaptığım bu araştırma; biriktirdiğim bilgilerimle bana yepyeni bir bakış açısı sağlamıştır.

Bu çalışmamda, tüm yoğunluğu arasında bana değerli zamanını ayırarak yol göstermiş olan tez danışmanım Prof. Dr. Hamdi Ünal hocama ilgisinden ötürü teşekkürlerimi bir borç bilirim. Ayrıca aban çalışmam boyunca bana yardımcı olan annem ve arkadaşlarıma destekleri için çok ama çok teşekkür ederim.

İstanbul, (2019)

Ayça ZİYARETLİ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	III
The relationship of plastic arts with textile and fashion	III
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR LİSTESİ	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problemin Tespiti	1
1.2.Çalışmanın Amacı	1
1.3.Araştırma Metodolojisi	2
1.4. Ünitelerin Planı	2

2. BÖLÜM

Kavramlar

2.1.Moda nedir?.....	3
2.2.Plastik sanat kavramları.....	4
2.2.1.Resim.....	4
2.2.2.Heykel.....	9
2.2.3.Mimari.....	12

3.BÖLÜM

SANAT AKIMLARI VE MODA ETKİLEŞİMİ

3.1.Sanatın Geçmişi.....	14
3.2. Sanat akımları ve moda etkileşimi.....	16
3.2.1.Rönesans (Klasizm) ve Moda	16
3.2.2.Kuzey Rönesansı ve Moda.....	22
3.2.3Barok ve Moda.....	24
3.2.4.Rokoko ve Moda.....	28

3.2.5.Neo Klasizm ve Moda.....	32
3.2.6.Romantizm ve Moda	37
3.2.7.Ön Rafaeloculuk, Art Nouveau ve Moda	41
3.2.8.Art Deco ve Moda.....	44
3.2.9.Sürrealizm ve Moda.....	49
3.2.10.Opart ve Moda.....	53
3.2.11.Fütürizm ve Moda.....	60
3.2.12.Modernizm, Post Modernizm ve Moda.....	64
3.2.13.Minimalizm ve Moda.....	66

4.BÖLÜM

MODA VETEKSTİL DÜNYASINI SARSAN RESSAMLAR

4.1.Piet Mondrian ve YSL (Yves Saint Laurent).....	72
4.2. Gustav Klimt ve Tekstil	75
4.3. Vincent Van Gogh ve Tekstil	81
4.4. Claude Monet ve Tekstil.....	86

5.BÖLÜM

SONUÇ

5.1 ÖZET	92
5.2. Çalışmanın Literatüre Katkısı	96
5.3. Araştırma Kısıtları	96
5.4. Geleceğe Yönelik Çalışma Alanları	96
KAYNAKÇA.....	98
ÖZGEÇMİŞ	106

KISALTMALAR LİSTESİ

Çev. : Çeviri/ Çeviren
Bkz: :Bakınız

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.2.1.1: Modacı ‘Erte İllustrasyon çizimi.....	5
Şekil 2.2.1.2: Modacı Bora Aksu İllustrasyon çizimi.....	6
Şekil 2.2.1.3: Modacı Bora Aksu İllustrasyon çizimi 2.....	6
Şekil 2.2.1.4: Modacı Bora Aksu İllustrasyon çizimi 3.....	7
Şekil 2.2.1.5:Silüet çizimi.....	7
Şekil 2.2.1.6: Teknik ölçülere göre artistik silüet çizimi ve kıyafet giydirme.....	8
Şekil 2.2.2.1:2000 yılı kış koleksiyonu, Hüseyin Çağlayan, Dönüştürülebilir.....	9
Şekil 2.2.2.2:Giyilebilir 1000 gazeteden oluşturulan elbise.....	10
Şekil 2.2.2.3:Heykel giysi.....	10
Şekil 2.2.2.4: Heykel giysi 2.....	11
Şekil 2.2.3.1: Sivriliklerin ortaklığı.....	12
Şekil 2.2.3.2: Gareth Pugh - Victoria and Albert Museum 2007.....	13
Şekil 3.2.1.1: VIII. Charles’ın portresi.....	17
Şekil 3.2.1.2:Rönesans modası.....	18
Şekil 3.2.1.3: Portrait of King Henry VIII (1491-1547).....	18
Şekil 3.2.1.4: Medieval Kirtle Dress.....	20
Şekil 3.2.1.5:Rönesans trendleri.....	21
Şekil 3.2.2.1:‘Arnolfini’nin Düğünü/ Evlenmesi’.....	22
Şekil 3.2.3.1: Barok giriş.....	24
Şekil 3.2.3.2: Rembrandt otoportre.....	25
Şekil 3.2.3.3: Belşassar’ın Şöleni.....	25
Şekil 3.2.3.4: Alexander McQueen Vogue TR (2010-2011 F-W).....	26
Şekil 3.2.3.5:Barok Men 1650- 1800.....	26

Şekil 3.2.3.6: Fall Winter 2010/2011 Ready-To-WearBalmain.....	27
Şekil 3.2.3.7:Dolce Gabanna Barok Koleksiyon FW 2013.....	28
Şekil 3.2.4.1: Fildişi yelpaze.....	29
Şekil 3.2.4.2: Marie Antoinette.....	30
Şekil 3.2.4.3: Rokoko Saçlarının günümüze uyarlanması.....	31
Şekil 3.2.5.1: Madame Récamier'in Portresi, (Jacques-Louis David) – 1800.....	33
Şekil 3.2.5.2:Kombinezon tarzı.....	33
Şekil 3.2.5.3:Dolce Gabanna Neo klasik- 2016.....	34
Şekil 3.2.5.4:Fendi Neo klasik- 2016.....	35
Şekil 3.2.5.5: Fransız hükümdarı XIV. Louis. ve aşağıda yakın plan topuğu.....	36
Şekil 3.2.6.1: Donna Maria (artist Pompeo Batoni) ve Kol modeli	38
Şekil 3.2.6.2: Donna Maria Kol modeli Romantik temsili.....	38
Şekil 3.2.6.3: Donna Maria Kol modeli Yeni usluup Vivienne-Westwood.....	39
Şekil 3.2.6.4: Donna Maria Kol modeli Yeni usluup 2 -Vivienne-Westwood.....	40
Şekil 3.2.7.1:Dante Gabriel Rosettin'nin Day Dream (1880) tablosu.....	41
Şekil 3.2.7.2: Alfons-Mucha—Paintings-and-Drawing.....	42
Şekil 3.2.7.3: Gucci SS 2014 Art Nouveau tarzı	43
Şekil 3.2.7.4: Gucci SS 2014 Art Nouveau tarzı	43
Şekil 3.2.8.1: Art deco 1930-31.....	46
Şekil 3.2.8.2: Art deco 1932-33.....	46
Şekil 3.2.8.3: Art deco 1934-35.....	47
Şekil 3.2.8.4: Art deco 1939.....	47
Şekil 3.2.8.5: Art deco movement.....	48
Şekil 3.2.8.6: Etro Spring/Summer 2012.....	48
Şekil 3.2.9.1: Dali'nin ıstakoz telefonu.....	50

Şekil 3.2.9.2: this (1927) trompe l'oeil sweater.....	51
Şekil 3.2.9.3: sağda: Elsa Schiaparelli 'nin Wallis Simpson için elbisesi.....	52
solda: VOGUE dergisinde yayımlanan . . . Prada elbisesi	
Şekil 3.2.10.1: Op art giriş.....	53
Şekil 3.2.10.2: Victor Vasarely.....	54
Şekil 3.2.10.3: Bridget Riley- movement-in-squares.....	54
Şekil 3.2.10.4: Time 1964-Jeffrey Steele.....	55
Şekil 3.2.10.5: Mayolar.....	56
Şekil 3.2.10.6: Versace-Op-Art-Print.....	57
Şekil 3.2.10.7: Alexander McQueen.....	57
Şekil 3.2.10.8: Marc Jacobs opart koleksiyon.....	57
Şekil 3.2.10.9: Dolce Gabanna- FW2009	58
Şekil 3.2.10.10: Andy Warhol, Campbell's Soup Cans, 1962.....	59
Şekil 3.2.10.11: The Souper Dress.....	59
Şekil 3.2.11.1: 1964 space age.....	61
Şekil 3.2.11.2: Paco Rabanne 1966 b.....	61
Şekil 3.2.11.3: Paco Rabanne 1966 c.....	61
Şekil 3.2.11.4: Elena Slwnyak 2012.....	62
Şekil 3.2.11.5: Elena Slwnyak Domini 2012.....	63
Şekil 3.2.11.6: Whiteness by Julia Krantz.....	63
Şekil 3.2.11.7: <u>Rinaldy Yunardi</u> , LADY WARRIOR S/S 2016.....	63
Şekil 3.2.12.1: Postmodern tasarım.....	65
Şekil 3.2.12.2: Eklektik Postmodern tasarım	65
Şekil.3.2.13.1: Maleviç	66
Şekil 3.2.13.2: Ahşap korse	67
Şekil 3.2.13.3: Coco Chanel ve nerdeyse İlk Küçük siyah elbise	68

Şekil 3.2.13.4: Jil Sander.....	69
Şekil 3.2.13.5: Yohji Yamamoto tarzı.....	70
Şekil 3.2.13.6: Audrey Hepburn in the "little black dress" -1961.....	70
Şekil 3.2.13.7: Küçük Siyah elbise değişimleri.....	71
Şekil 4.1.1: Piet Mondrian. Tableau II. 1921 – 25.....	72
Şekil 4.1.2: solda: Mondrian 1921 kırmızı ve mavi Sağda: Yves Saint Laurent, 1965	73
Şekil 4.1.3: solda: 1557 YSL.....	73
Şekil 4.1.4: solda: YSL Çeşit.....	74
Şekil 4.1.5: solda: shift dress- daily dress.....	74
Şekil 4.2.1: Gustav Klimt Kunsthistorisches Museum, Vienna.....	75
Şekil 4.2.2.: Kiss tablosundan perde.....	76
Şekil 4.2.3: Klimt Çanta.....	77
Şekil 4.2.4: klimt bag-	77
Şekil 4.2.5: Louis Vuitton x Jeff Koons' Monet collection.....	77
Şekil 4.2.6: Klimt bluz.....	77
Şekil 4.2.7: Christian Dior Spring 2008.....	78
Şekil 4.2.8: Alexander McQueen's Gustav Klimt dress	79
Şekil 4.2.9: Gustav Klimt Adele Bloch Bauer Portresi Perde	79
Şekil 4.2.10: L'Wren Scott AW 2013	80
Şekil 4.2.11: Aquilano Rimondi SS 2011, ...	80
Şekil 4.3.1.: Van Gogh skirt etek.....	81
Şekil 4.3.2.: Van Gogh - The Starry Night perde.....	82
Şekil 4.3.3.: Van Gogh - The Starry Night - Yıldızlı Gece Sırt çantası.....	82
Şekil 4.3.4: Van Gogh skirt – Starry Night.....	83
Şekil 4.3.5: Maison Maritn Margiela Couture FallWinter 2014-15	84
Şekil 4.3.6: Vincent Van Gogh, Iris, olio su tela 1889, J.Paul Getty Museum, ...	84

Şekil 4.3.7: Van Gogh's Sunflowers; Spring 2012 RTW	85
Şekil 4.3.8: Van Gogh Kızları	85
Şekil 4.4.1: Claude Monet. Water-Lilies - Olga's Gallery.....	86
Şekil 4.4.2: Louis Vuitton x Jeff Koons' Monet collection.....	87
Şekil 4.4.3: Claude Monet. Dress.....	88
Şekilv4.4.4: Claude Monet. Dress b.....	88
Şekil 4.4.5: Rodarte Spring Summer 2015 "Water Lilies" by.....	89
Şekil 4.4.6: Dolce Gabanna ilkbahar yaz 2008	89
Şekil 4.4.7: Alexander McQueen "Water Lilies with Reflections" by	90
Şekil 4.4.8: Sportmax koleksiyonu 2012.....	90
Şekil 4.4.9: Claude Monet. Skirt.....	91
Şekil 4.4.10: Claude Monet: Seidenschal "Seerosen"	91

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problemin Tespiti

Modaya yön veren plastik sanat etkilerinin moda ve tekstil tasarım açısından moda koleksiyonlarınca incelenmesi.

Yetenekli modacılar yüzyıllar boyu, ilk zamanlar modayı yönlendiren asiller olmuşsa da, 1900'lü yıllardan itibaren özellikle ve günümüze yön vermişlerdir. Bu yöneltmeler bir çok kaynaktan beslenme sonucu olmakta ve bunlardan belki de en önemlisi yine sanatın ta kendisi olmuştur. Sadece kendi alanı ile sınırlı kalmayıp diğer sanat akımlarını da etkilediyse de 2000'li yıllara gelindiğinde moda sokaktan bile beslenmeye başlamıştır. Moda olgusu olabildiğince hızlı, değişime ve gelişime açık bir hale gelmiştir.

Plastik sanatların modayı nasıl beslediği hakkında modayı yönlendiren ressamlar ve sanat akımlarının modaya etkileri incelenmiştir. Ayrıca modanın oluşumundaki elemanların içinde ne kadar ender rastlansa da incelenmesi önem arz etmiştir.

1.2.Çalışmanın Amacı

Modanın sosyal, ekonomik ve teknolojik alanlardaki gelişmelerinin etkisindeki moda tasarımcıları, üretici ve tedarikçilerin gelişmelerini de takip ederek farklı yıllarda kendi içinde bir hiyerarşi oluşturmuşlardır. Modanın yıllar içerisindeki değişiminin ve modaya yön veren etkenlerin içinde plastik sanatın izlerinin incelenmesi, bu izlerin gelecekte moda anlayışına yaptığı katkı açısından faydalıdır. (Çim, 2015:2)

1.3.Araştırma Yöntemi

Araştırma konusuyla ilgili bilimsel yayınların araştırılması, kütüphanedeki benzer yayınların taranması yapılmıştır. Konu ile ilgili makaleler, moda koleksiyonları, örnekler ve fotoğraflar araştırılarak, ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir.

1.4. Ünitelerin Planı

Bu tez çalışması 5 bölümden oluşmaktadır.

1. Bölüm Giriş; Problemin tespiti, Çalışmanın amacı, Araştırma Yöntemi ve Ünitelerin planından oluşmaktadır.
- 2.Bölüm: Moda ve Plastik sanatların tanımı ve kavramları özet şeklinde açıklanmıştır.
3. Bölüm; sanat akımları ve modanın gelişimi ayrıntılarıyla açıklanmış ilerleyen süreçler görsellerle karşılaştırılmıştır.
4. Bölüm: Moda ve tekstil dünyasının ressamlarla olan etkileşim süreçleri gösterilmiştir.
5. Bölüm: Sonuç, özet, çalışmanın literatüre katısı, araştırma kısıtları, kaynakça ve özgeçmişten oluşmaktadır.

2. BÖLÜM

KAVRAMLAR

2.1. Moda

Moda, nedir?

~ **Fr** la mode [f.] güncel olan usul veya davranış biçimi

‘Google’da arattığınızda muhtemel karşınıza çıkacak ilk kelime kökenli anlamlardan biridir bu. Aslında çoğu şeyi de anlatmakta bu anlam. Latince "modus" kelimesinden türemiştir ve sınırlanamayan anlamında ifade edilen moda kavramı, ‘geçici’, bir döneme damgasını vurmuş olan giyim, kullanım ve davranış bütünlüğüdür diyebiliriz.

İnsanların yeni stiller tasarlama ve giyinme arzularının sonsuzluğu modanın oluşması ve gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. İlkel insanların kendilerini doğadan korumak için kullandıkları hayvan postlarını incelediğimizde, fizyolojik hayat şartlarından kendilerini korumak için giyindikleri düşünülmektedir. İlkel insanların beğenilme isteği ile vücutlarını çeşitli boyalar ile bezemeleri de modanın her zaman var olduğunu göstermektedir. Bu anlamda ilkel insanlar modanın öncülüğünü yapmışlardır. (Öndoğan, 1995: 477).

Moda anlayışına sosyal gruplar olarak baktığımızda, modayı seven ve takip edenlerin bu eylemi sınıfsal sıçrama yapmak için kullandıklarını görürüz. Bu grup televizyonun ve basının en çok etkilediği gruptur. Gelir seviyelerine bağlı olarak bu gruplar, en çok kıyafet seçimleri ile sınıf atlama eğilimi gösterirler. (Barbarosoğlu, 2013: 55).

2.2. Plastik Sanat Kavramları

Plastik sanatlar:

-yontu, seramik gibi, ürünleri üç boyutlu olan sanatlar. ‘Google’ın verdiği net cevaptır bu plastik sanatlar adına. Hartmann’a göre söyler bunu çünkü; bu şahsa göre sanat dalları 4’e ayrılır; bunlar: 1-müzik 2-yazın sanatı 3-resim * 4-plastik sanatlar(anıt ve mimari) dır, Hartmann’ın, resim sanatını plastik sanatlardan ayrı tutmasının nedeni resmin iki boyutlu olmasıdır. Şimdi bu kavramların daha detaylı incelemesini yapalım.

2.2.1. Resim

“Resim” kelimesini, Türk Dil Kurumunun sözlüğünde aratacak olursanız “düşüncenin işaretlerle saptanması” olarak tanımlanan yazıyı bulursunuz Mağaralardan günümüze kadar insanlar düşlerini, fikirlerini ister aktarmak olsun ister paylaşmak olsun kazıyarak iz bırakmak istemiştir. Bu izler şekillere ve işaretlere dönüşmüş ve günümüzde kullandığımız yazının temelleri atılmıştır. Kökeni paleolitik çağlara yani taş devrine kadar uzanan çivi yazısı anlaşma ihtiyacından mı doğmuştur bilemeyiz ama işaretlerin ve sembollerin ya da simgelerin haberleşme ya da mesajlaşma simgesi olarak kullanıldığı apaçıktır. Hiyerogliflere de baktığımız zaman harfler yerine hayvan ve insan figürlerinin böcek tasvirlerinin yani her bir şeklin bir anlama geldiğini göz önünde bulundurursak yazıdan çok daha önce haberleşme aracının resim olduğunu gözlemleyebiliriz. Tabii ki resmin temelleri olan mağara resimleri insanoğlunun kendini anlatma çabası olduğu kadar kadar o zamanki yaşam koşullarının ve yaşanılanların günümüze aktarılmasına yardımcı olmaktadır diyebiliriz. Bu şekiller sadece avlanma ve avcılığın tasvirlerinden olmaktan öte insanoğlunun doğa ve yaşam ile mücadelesini bizlere miras bırakmıştır. Bunun yanında bu resimleri kazıyan insanoğlu gerek kök boyalarla gerekse taşlarla çiziktirdiği şekiller aynı

zamanda ruhsal rahatlamaya da yardımcı olmuştur. Bu ‘’eser’’ diye nitelendirebileceğimiz küçük çiziktirmeler istemsiz de olsa bugünün sanatının temellerinin atıldığıın göstergesidir. Hatta belge niteliğindedir. Bu eserlerdeki çizgileri, çizginin başlangıcı, görsellerse sanatın çıkış noktasıdır.

(Özkartal, 2009: 55-72)

Moda tasarımıda resim sanatının ve çizginin etkisi çok büyüktür. Tasarımcılar örümceğin ağını örmesi gibi koleksiyon sürecini tek tek tasarımlarını yaparak tamamlarlar. Bu tasarımları yaparken genelde ‘marker’ kalemleri kullansalar da suluboya, karakalem, tükenmez, guaj, kolaj gibi bir çok teknikten yararlanabilirler.

Moda tasarımcılarının çizimlerinden birkaç örnek:

Kaynak: (Emre Gözgülü, 2014: 216). Modanın Tüm Öyküsü
Şekil 2.2.1.1: Modacı ‘Erte’ İllustrasyon çizimi

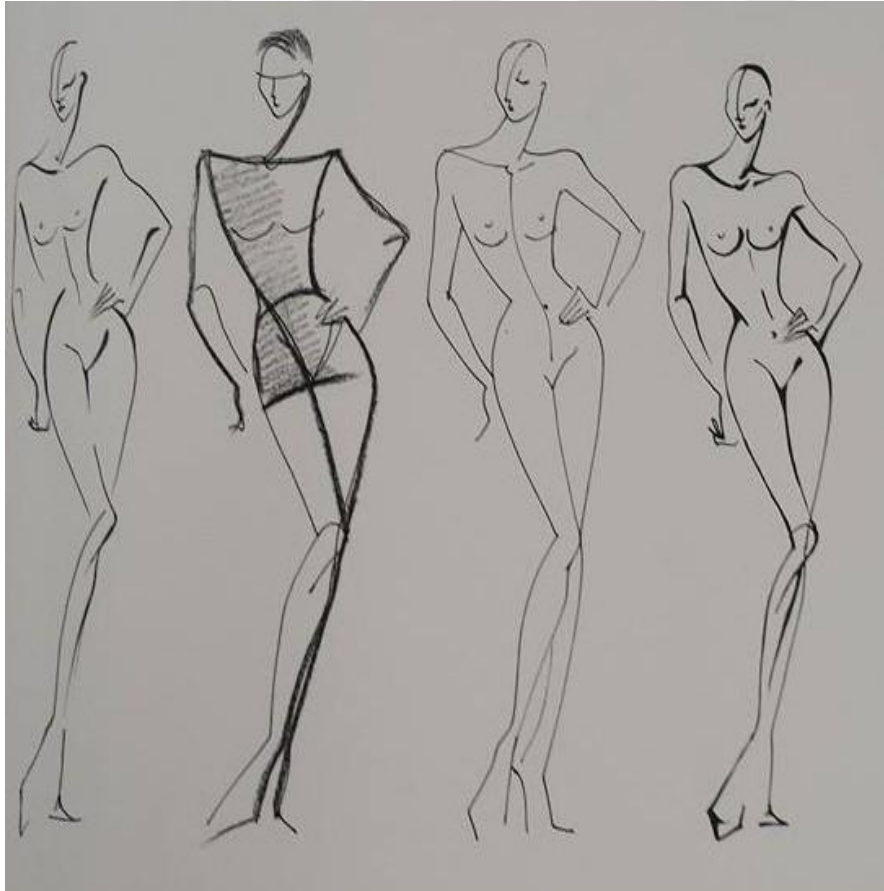
Kaynak: <https://boraaksu.com/boras-box/illustrations/> 20.07.2018 /21.07
Şekil 2.2.1.2: Modacı Bora Aksu İllustrasyon çizimi

Kaynak: <https://boraaksu.com/boras-box/illustrations/> 20.07.2018 /21.08
Şekil 2.2.1.3: Modacı Bora Aksu İllustrasyon çizimi 2

Kaynak: <https://boraaksu.com/boras-box/illustrations/> 20.07.2018 /21.09
Şekil 2.2.1.4: Modacı Bora Aksu İllustrasyon çizimi 3

Kaynak Figure Drawing for Fashion Desing Elisabette ‘Kuky’
Şekil 2.2.1.5:Sİlüt çizimi

Kaynak: Figure Drawing for Fashion Designing Elisabette 'Kuky'/'

Şekil 2.2.1.6: Teknik ölçülere göre artistik silüet çizimi ve kıyafet giydirme

2.2.2.Heykel

Kıyafet sadece kumaştan mı yapılmalıdır?

Yıllar yılı heykeltıraşlar gerek taş gerek alçı olsun yonmuşlar ve şahane eserle çıkarmışlardır. Alçı, ahşap, kil, bazen kağıt bazense metaller onların malzemeleri olmuş peki ama neden bunları moda tasarımcıları da kullanmasın ki?

Alışık olmadığımız, kumaş dışında kullanılarak yapılmış birkaç tasarım:

Kaynak: <http://www.womenist.net/tr/p-2838/1-gunde-huseyin-caglayanin->

Şekil 2.2.2.1:2000 yılı kış koleksiyonu, Huseyin Çağlayan, Dönüştürülebilir Moda

Bu Huseyin Çağlayan'ın en bilinen tasarımlarından biridir. Adeta heykel sanatı modelin eteğinde vücut bulmuştur. Sıra dışı tasarımcı Çağlayan, kavramsal sanat akımının esintileriyle oluşturduğu koleksiyonunda; masayı eteğe, koltuğu bavula dönüştürmüştür. Burada ki çok amaçlı tasarımlarda göçü ve savaşlar sonrası yer değiştirmek zorunda kalan toplumları temsil ettiği gibi heykel kıyafetler adına belki de bir ilki gerçekleştirmiştir.

Avangart modanın öncülerinden biri olmuştur Çağlayan ve kıyafetlerinin mutalaka giyilebilir olmasına hiçbir zaman takılmamış, yaratıcılığını kısıtlamamış ve yılın İngiliz Tasarımcısı ödülünü iki kez kazanmakla kalmamış aynı zamanda 2006 yılında "Britanya İmparatorluğu Nişanı" ile ödüllendirilmiştir.

Kaynak: <https://www.enteresan.com/1000-gazeteden-olusturulan-giyilebilir-elbise/>
18.07.2018/ 22.55

Şekil 2.2.2.2: Giyilebilir 1000 gazeteden oluşturulan elbise

Kaynak: http://nerdycouture.blogspot.com/2011_10_01_archive.html /21.7.2018, 01.04

Şekil 2.2.2.3: Heykel giysi

Kaynak: http://nerdycouture.blogspot.com/2011_10_01_archive.html/21.7.2018, 01.04
Şekil 2.2.2.4: Heykel giysi 2

2.2.3.Mimari

Moda tasarımcılarının çoğu zaman yaptığı kıyafet mimarlığıdır. Kumaşlardan bir kıyafet inşaa ederler.

“Moda, oranların etkisinde mimarlıktır.” der Coco Chanel. Çok doğrudur. Aynı bina inşa eder gibi kıyafet inşa edersiniz.

“İnsanın nasıl bina yapacağını öğrenme sürecinde başlangıç noktası giyinmeyi öğrenmesidir” der Adolph Loos. Bu söz moda ile mimari ilişkisini kısaca açıklamaktadır.

Mimari dönemleri incelediğimizde Gotik dönem mimarisiyle şapka ve saç modelleri paralellik göstermekte ve dikey bir duruş sergilemektedir.

Kaynak: GÜLDÜR ve BAYRAM, (2016):62

Şekil 2.2.3.1: Sivriliklerin ortaklığı

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/245094404694076718//> 21.7.2018, 01.33
Şekil 2.2.3.2: Gareth Pugh - Victoria and Albert Museum 2007

3.BÖLÜM

SANAT AKIMLARININ MODA İLE İLİŞKİSİ

3.1.Sanatın Geçmişi

Mağara resimleriyle başlayan sanat serüveni Mısır sanatıyla devam etmiştir. Gerek Nefertiti büstü olsun gerekse sfenksler olsun heykel sanatı adına çok önem taşıyan eserlerdir. Mısır sanatını takip eden Yunan sanatı tapınaklarıyla adını tarihe yazdırmıştır. Daha sonra Bizans sanatı başkaldırmış Ayasofyalar, Kiliseler Katedraller bu yapı harikalarını devam ettirmiştir.

Gotik: 18.yy ‘da grotest ve gizemi vurgulayan eserlerle birlikte anılırken, bugünse çoğunlukla müzik ve kıyafetlerde gözlemleyebildiğimiz akımı ifade eder(Kidder ve Oppenheim. 2012:53).

Rönesans’ın, en bilindik anlamıyla ‘’yeniden doğuş’’ olmakla birlikte, Kuzey Avrupa’ya varışı daha geç olmuştur. Bunun sebebi Gotik dönemin 16.yy’a kadar sürmesidir. Rönesans’ın mucidi ve en çok parlayanı şüphesiz Leonardo da Vinci’dir. Çoğu dini tasvirleri arasında ‘Son Akşam Yemeği’nin, tablodaki işlenen konunun herkesçe bilinmesi ve İncil’de geçmesi sebebiyle ün kazanmış olması muhtemeldir. Peki ya ‘Mona Lisa?’ diye soracak olursak, Lourve müzesinde tek kurşungeçirmez cam ile korunan tablo olma şerefine nail olmuştur. Bu şeref de onun değerini anlatmaya yeterdir. Davut heykelinin her iki usta tarafından yapılmış olması ne Michelangelo’ya ne de Donatello’ya bir şey kaybettirmiştir.

Barok ifadesi; konuşma dilinde ‘aşırı, karmaşık, tuhaf’ anlamına gelirken, geçmişte 19. Yy dönemini eleştirmek için kullanılırdı. (Kidder. & Oppenheim. 2012:137,151).

Caravaggio ve Rembrandt gölgelerin efendileriydiler. Onlar ı ışık gölgelerle oyunlar oynayadursunlar Tac Mahaller boy göstermiş, Japon sanatı ayyuka çıkmıştı. Romantizim ve İzlenimcilik bunları takip etti. Degas’nın balerinleri başdöndürükten, Rodin Düşünen adamıyla herkesi dinginliğe sürükledi. Vincent Van Gogh’un tek isteği duygularını resimle aktarabilmektir, kuzeni Mauve’den çok daha ünlü oldu milyonları kendine hayran bıraktı. Onun yıldızlı gecelerini ve ayçiçeklerini hayatında bir kez de olsa görmemiş olan insan sayısı çok azdır. ‘Çılgılık’ tablosu herkesin içinde bastırıldığı o çılgılığı görmesine sebep oldu. Picasso ise resmettiklerini paramparça yaparak sanatı makrolarda değil de mikrolarda aramıştır. Artık ‘Amerikan Gotik’ ile herkes modern sanatlara hazır gibiydi. Salvador Dali ve eriyen saatleri, ince ve çok uzun bacaklı atları ve sevgili Dali’nin şu delice rüyaları... Andy Wharol ile konservelemlerle evlere kadar taşınan sanat ve renkli Marilyn Monroe’lar... Fütürizm ve Dada hareketi ortaya çıkmışken, Opart’ın çizgi oyunları ayyuka çıkmıştı. Marchel Duchamp ‘pisuar’ıyla bütün sanat çevrelerini karşısına alıkoysun, ‘Mona Lisa’yı da yeniden yorumlayabilecek kadar da cesurdu. Ama artık her şeyden sıkılmış, ve aza hatta “’en aza” gitmek zamanı gelmiş çatmıştı.

Sanırım sanata şöyle bir kuş bakışı gezinti yapabildik. Artık derinine inmeye hazırız.

3.2. Sanat akımları ve moda etkileşimi

Yüzyıllar boyu sanat ve modanın etkileşimi yadsınamaz bir gerçekten öteye geçmiş araştırmalara, tez ve makalelere konu hatta problem tespiti olmaya başlamıştır. Bu etkileşimi Rönesans'tan başlamak üzere, Kuzey rönesansı, Barok ve Rokoko, Neo-klasizm, Romantizm, Ön Rafaeloculuk, Art Deco ve Sürrealizm, Op Art, Fütürizm, Post Modernizm, ve en son olarak da Minmalizmi ele alarak moda ile sanat akımlarının bağlantısını inceleyerek görebileceğiz.

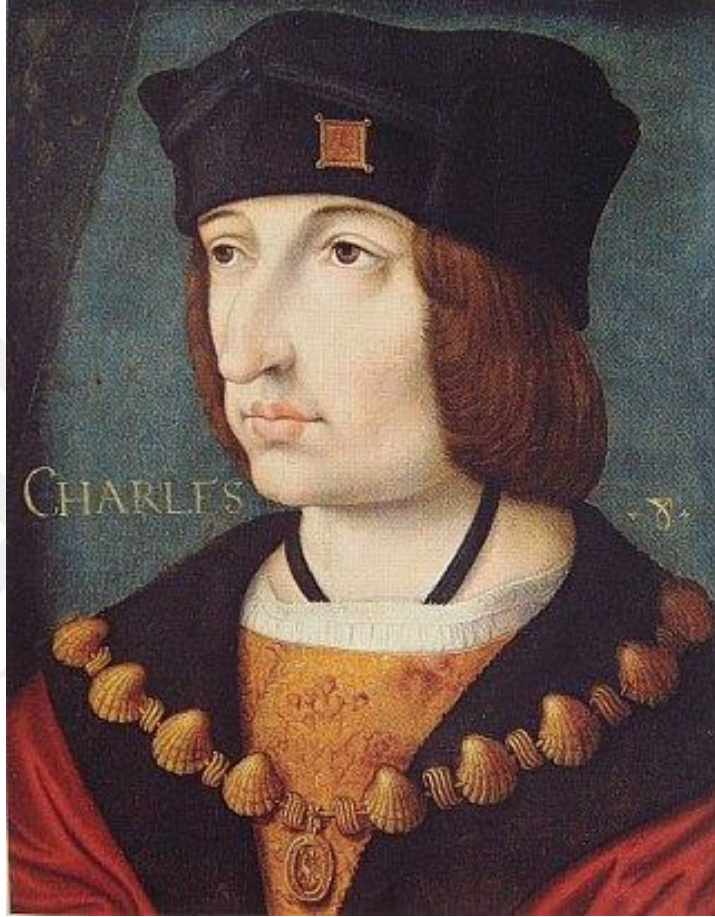
3.2.1. Rönesans (Klasizm) ve Moda

Bir devrin başladığı yer olan Floransa'da Ressam ve Heykeltçiler çoğu zaman yeni programları eski bir geleneğe uyarlamak zorunda kalmıştır. Eskiyle yeniyi , Gotik gelenekle yeni biçimleri karıştırmak adet haline gelmişti. Yeni biçimler arayışında meydana gelen Rönesans (yaklaşık13. -16.yy) buluşlarını sayacak olursak, en önceli 3 başarı olarak:

- 1.Bilimsel perspektifin bulunması
- 2.Güzel bir insan vücudunun izdüşümü için tam bir anatomi bilgisi
- 3.Klasik mimari biçimlerinin tanımlanması; diyebiliriz.

Bu başarıların birincisini, yani doğrusal perspektif bilimini ve matematiğini (tabloların ve çizimlerin nasıl hacmi ve uzaklığı varmış gibi), Floransa'lı bir mimar olan *Flippo Brunelleschi (1377-1446)* 1413'te bulmuştu. Önemli bir başka Rönesans kahramanlarını ise *Leonardo da Vinci'ydi (1452-1519)*. Daha çok küçük yaşta çizim yapmaya başlamıştı aynı zamanda iyi bir müzisyendi ve silahlardan, uçan makinelerden tutun da denizaltı ve su değirmenlerine kadar bir sürü icadın tasarımını ve prototipini yapmıştı. Leonardo'nun bulduğu *Sfumato*, (duman gibi havaya karışmak - giderek erime) tekniğinde, gitgide kaybolurmuşçasına kenar çizgisi kullanılmış yumuşak renkler ve tonlarsa gerisini seyirciye bırakarak biçimleri

birbiriyle kaynaştırmış ve bizde *daha gerçek* algısının yaratılmasını sağlamıştır. Mona Lisa'nın ününe kavuşmasını sağlayan belki de bu tekniktir.

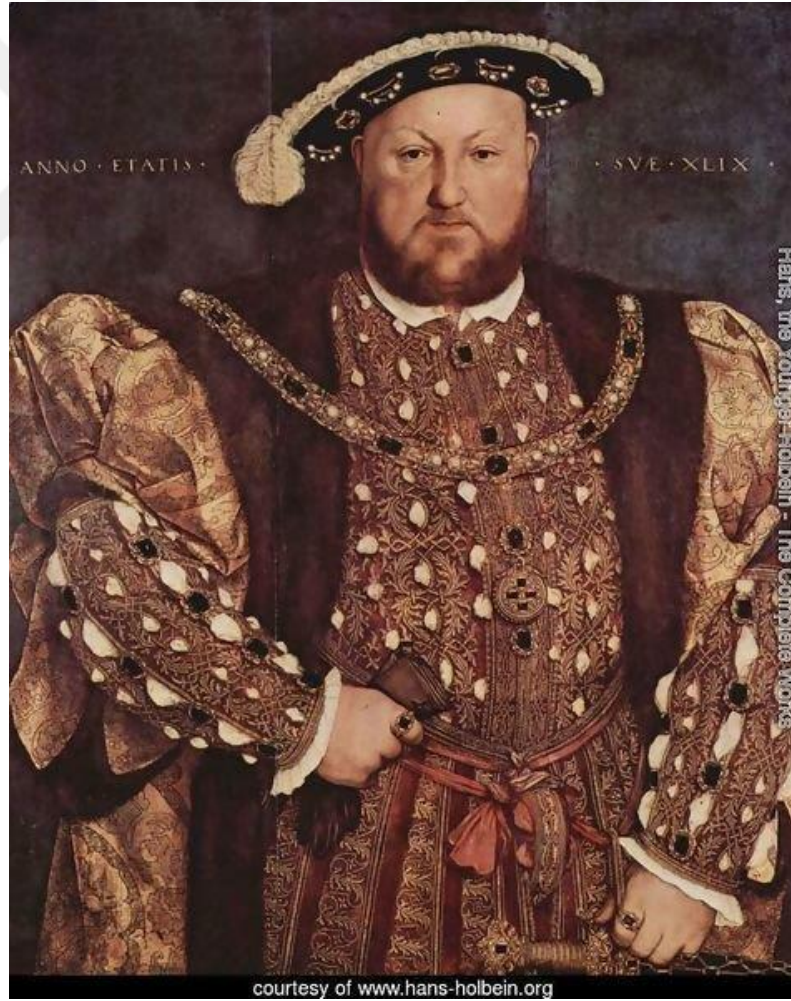
Kaynak: <https://www.france-pittoresque.com/spip.php?article5722/18.07.2018/> 23.10

Şekil 3.2.1.1: VIII. Charles'ın portresi

Resim ve mimarideki yenilikler şöyle dursun moda dünyası da yenilenmeye devam ediyordu. Rönesans modasını Avrupa'ya tanıtan olay Fransa kralı VIII. Charles'ın İtalya'yı bozguna uğratmasıyla olmuştur. Belirli renk ve kumaşların kullanımı, asiller ile orta sınıfı birbirinden ayırmaya yetiyordu. Şekil 3.2.1.1 'de görüldüğü üzere Rönesans döneminin simgelerinden olan deniz kabuklarıyla süslenilmiş asalet vurgulanmıştı.

Kaynak: <http://renaissancepoetry0.weebly.com/renaissance-fashion.html> 21.7.2018, 01.04
Şekil 3.2.1.2: Rönesans modası

Kaynak: <http://www.hans-holbein.org/Portrait-Of-Henry-VIII-1540.html> 18.07.2018/ 23.10
Şekil 3.2.1.3: Portrait of King Henry VIII (1491-1547)

İngiltere’de 1509-1547 yılları arası hüküm süren *VIII. Henry*, Rönesans Avrupası’nın en çok arzulanan prensi konumunu güçlendirmek adına, yukarıda da görüldüğü gibi, (yaklaşık 1500’lü yıllarda genç *Hans Holbein* tarafından yapılmış tabloda), kıyafetlerde aşırı süsülülük, mücevher ve kumaş kullnımında savurganlık ile *VIII. Henry*’i Rönesans Avrupa’sının en debdebeli figürlerinden biri olarak ortaya koyar. Böylelikle gösterişçi tüketim trendi başlamakla kalmadı hızla yayılır oldu. Soylu kadınlar yaka ve manşet gibi açıklıkların etrafındaki kumaş parçalarını güçlendirmek için beyaz keten üzerine siyah iş nakış kullanıyorlardı. Beyaz iş nakış çoğunlukla iç çamaşırlarında ve kırmalı yakalarda kullanılıyordu. Karmaşık nakışlar genelde erkek olan profesyonel nakışçıların işiydi ve inci, zümrüt ve yakutun yanı sıra altın ve gümüş iplikleri içermekteydi.

Arşidük Ferdinan ve kare omuzları içi dolgulu kısa pantolonun yarıklı parçalarıyla yny kumaştan yapılmış göz alıcı genital bölge kılıfı sergilenmekte, geniş kare formlu omuzları ile dönemin tipik silüetini yansıtmaktadır.

İtalyan Şehirleri Cenova, Lucca, Venedik ve Floransa’daki dokuma fabrikalarından gelen rengârenk ipek saten, pahalı kadife ve brokar gibi lüks tekstil ürünlerine harcamalar yapan varlıklı bir burjuva için giyim kuşam hane masrafları içinde önemli bir yer tutuyordu ki Floransa yün ticareti ve bankacılık sayesinde zengin olmuştu.. İtalya bu dönemde altın iplikli kumaş, pahalı madenlerle kaplanmış ipliklerle zenginleştirilmiş kumaş ve kaliteli kadife üretiminde tekel durumundaydı ve bu durum ileriki yüzyıllarda da sürdü. 1600’e gelindiğinde ipek üretimi İtalyan ekonomisi için yaşamsal bir değer taşımaktaydı.

Aragonlu Catherine, Prens Arthur’la evlenmek için *VII. Henry*’nin sarayına gelir, maiyeti sayesinde, İngiltere çemberli iç etek ile tanışır ve böylelikle eteklerde kabarıklık daha kolay sağlanmaya başlamıştır.

1558’lerde *I. Elizabeth*, İngiltere kraliçesi olduğunda sarayda kostümler statü sembolüydü; 20 yıl kadar sonra düşesler, markizler ve kontesler dışında kalan herkese altın iplikli dokuma, kumaş ve samur kürkü giymeyi yasaklamıştı. 16.yy

sonlarında İspanya'nın küresel bir güç haline gelmesiyle parlak renk ve dokumalarla savurgan süslemelerden genellikle, siyah, ağırbaşlı tonlara ve dekoratif öğelerin minimal olarak kullanıldığı kıyafetlere yönelim oldu. Çünkü aşırı süsleme artık lüks ve statüye karşılık gelmiyordu, bunun yerini yapıdaki katılık ve kesimdeki titizlik aldı.

Biçimsel katılık kadın kıyafetlerinde açıkça görülmekteydi. Başlıca kadın giysisi 'kirtle' yani fistanı. Tek parçadan oluşan (yukarıda) bu giysi aslen tam boyken daha sonraları etek ve eşleşen bir gövdeden oluşan bu elbisenin eteğine de fistan denilmeye başlandı. O zaman için 'bir çift gövde' olarak bilinen korse, ilk olarak 16. Yüzyıl'ın ikinci yarısında kullanılmaya başlandı. Beli sıkıştırıp göğüsleri düzgünleştiren bu düz elbiseyi Rokoko önemine kadar görmeye devam ediyoruz. Rokoko döneminde etekler kabaracak daha sonra Neoklasik dönemde tüm ihtişamından kurtularak bir kombinezon haline dönüşecekti.

Erkekler kare şeklinde ördek gagası burunlu ve tabanı deri veya mantardan düz ayakkabılar giyiyordu.

Kaynak: <https://armstreet.com/store/medieval-clothing/kirtle-corset-dress-traditional-central-europe-xvi-entury-garb/18.07.2018/> 21.35

Şekil 3.2.1.4: Medieval Kirtle Dress

Kaynak: <http://baroquerococofashion.blogspot.com/> 21.7.2018, 01.42

Şekil 3.2.1.5:Rönesans trendleri

3.2.2.Kuzey Rönesansı ve Moda

Kaynak:<https://www.sanatabasla.com/2012/07/11/arnolfini-dugunu-the-arnolfini-wedding-van-eyck/18.07.2018/> 21.35

Şekil 3.2.2.1:‘Arnolfini’nin Düğünü/ Evlenmesi’

Van Eyck 1434' bu ikili portreyi yaptı. Zengin İtalyan tüccar Giovanni Arnolfini ve eşinin bir odanın içinde resmedilirken tabloda bir çok ayrıntı gizlenmiştir. Örneğin tablodaki portakal ayrıntısı; Kuzey Avrupa'da o dönemde portakalın çok pahalı olduğunun bilinmesiyle diğer kadife kaplamalarla da ihtişama işaret edildiği çok rahat anlaşılabilir.

Üstteki şekilde gösterilen Jan Van Eyck'ın tablosunda (1434) erkek figürün başında yer alan şapka sade tonlarda tepeye doğru genişlemiş bir balon gibi şişerek tepede daha da yuvarlak bir hâl almıştır. Erkeğin de kadının da üstünde yer alan kolları açıkta bırakan, kolları oldukça geniş kesimli giysinin ismi 'Houppelande' olup, bazı kesimler tarafından müsriflikle itham edilmiştir.

Tablodaki hanımefendi yeşil elbisesini yukarı doğru kaldırarak tutuyor, ama hamaile değil, pilili elbisesi o zamanın modasına uygun bir kesimi var. Kadının giydiği Houppelande'nin kolları, kenarlarında ince bir kürk şeridiyle kaplanmıştır. Kıyafetle aynı renkte tırtıklı aplik, süslü derin bir bordürlerle yere kadar uzanmıştı. Kürklerin varlığının bunun bir kış giysisi olduğun göstermektedir.

Daha sonraki yıllarda Houppelande bazı defilelerde boy gösterdiyse de artık çok fazla tercih edilen bir giysi olmadığı, insanlara özgür hareket etme fırsatı vermediğinden, herkesçe biliniyor.

3.2.3. Barok ve Moda

BAROQUE

Kaynak: <http://www.trendstruck.com/2012/12/its-trend-thing-baroque.html/> 21.07.2018/ 01.22

Şekil 3.2.3.1: Barok giriş

Barok terimi Portekizce şekilsiz inci anlamına gelen ‘*barocco*’ sözcüğünden türemiş, duyguların ve dramının bir karışımı olan sanat akımını nitelemek için daha geç bir tarihte kullanılmıştır. Bu yeni sanat akımı Katolik Kilisesi’nin imajını sağlamlaştırmak ve Protestanlara gücünü göstermek adına yapılmış bir girişimdi. Karşı reform olarak adlandırılan bu dönemde gene Kutsal kitaptan metinleri sadece resimlerdeki kontrastı arttırarak değil aynı zamanda daha tiyatral bir havayla resmetmeye devam etmişlerdir.

Fonlar ve mekanlar daha karanlık, figürlerin yüzleri daha aydınlık resmedilmiş böylelikle istenilen kontrast yakalanmıştı. Fakat bu bazı tablolarda o kadar fazlaydı ki figürlerin kıyafetlerinin ayrıntıları seçilemeyecek kadar karanlıkta kalıyordu. Dönemin temsilcisi sayılan Rembrandt (1606-69) yapmış olduğu otoportrelerde,

kıyafetler neredeyse belli belirsiz, sadece renk algısına izin verirken tüm dikkatin yüzde ve ifadede toplanması için gözleri adeta zorluyordu.

Kaynak: <http://barokrembrandt.blogspot.com/21.07.2018/14.05>

Şekil 3.2.3.2: Rembrandt otoportre

Kaynak: <https://twitter.com/lmnylmz/status/777112961341063168> /21.07.2018/ 14.11

Şekil 3.2.3.3: Belşassar'ın Şöleni

Fakat Belşassar'ın Şöleni tablosunda mekan her ne kadar bir tiyatral hava siyah renk ise de altın işlemelerin ve mekanda objelerin ayrıntıları göze çarpacak kadar işlenmişti.

Bu dönemden etiklenen moda dünyası adeta mekandan figürü ayırırçasına ve ifadeyi vurgularcasına kadife parçalar kullanmış parlak renkli işlemelerle bu zerafeti taçlandırmış ve brokar elbiselerle günümüz kadınlarını Barok Döneme götürmeyi bir nebze olsun başarmıştır. Tasarımcılar ressamlardan ilham almış Balmain'in tasarımcısı Christophe Decarnin ve ölümünün ardından bıraktığı son koleksiyonu olan Alexander McQueen gibi.

Solda:

Kaynak: http://www.vogue.it/en/shows/show/fw-10-11-ready-to-wear/alexander-mcqueen?refresh_ce=21.07.2018/14.11

Şekil 3.2.3.4: Alexander McQueen Vogue TR (2010-2011 F-W)

Sağda:

Kaynak: <https://www.tonguechic.com/trends/know-your-trend-baroque/> 21.07.2018 01.16

Şekil 3.2.3.5: Barok Men 1650- 1800

Bu iki görsel arasında neredeyse 3 asırdan fazla süre olsa da ne kadar benzedikleri aşîkardır.

Kaynak: <http://www.vogue.it/en/shows/show/fw-10-11-ready-to-wear/balmain>= 21.07.2018/ 14.11
Şekil 3.2.3.6: Fall Winter 2010/2011 Ready-To-Wear Balmain

Barok zerafeti daha sonraki yıllarda da tasarımcılar tarafından tercih edilen bir stil olmaya devam etmiştir.

Kaynak: <http://www.fashionmio.com/baroque-fashion-style-for-women/> , 21.07.2018, 01.13
Şekil 3.2.3.7:Dolce Gabanna Barok Koleksiyon FW 2013

3.2.4.Rokoko ve Moda

18. yy. ortasında rokoko dönemi (çakıl taşı ve deniz kabuğu anlamına gelen Fransızca kelimelerden türediği düşünülen bir isimdir) boyunca görülmeye devam etti. Rokoko tarzı aslen kıta Avrupası ile özdeşleşmiş olsa da Manş Denizi ve Atlantik okyanusunun ötesindeki moda akımları üzerinde de etkili olmuştur. Fransa İpek dokumacılığının ve nakışın ana merkezi konumundaki Lyons ile tuhafiyeye, aksesuarlar ve yaratıcı manifaturacılığın merkezi olan Paris sayesinde lüks ürünlerin ticaretinde lider konumundaydı. Düzenli olarak değişen moda sezonları, renk ve baskı tercihlerini belirlerken moda resimleri başkentteki son moda görünümünü taşıradaki tüketicilerle buluşturuyordu. (Fogg, 2013:106)

Fransa dokumacılıkta rakipsizliğini korusa da Londra da ki Spitalfields vatandaşlık verilen bir kaç nesil Huguenot ve Britanya asıllı usta dokumacılara ev sahibi yapmaktaydı. 18. Yüzyıl'ın büyük bir kısmı boyunca dünya hâkimiyeti için

birbiriyle savaş halinde olan Fransa ve Britanya'nın rekabeti sadece ticari değildi. Britanya, 7 yıl savaşları ile Hindistan ve Kuzey Amerika'nın büyük bölümünden ticaretin kon trolünü eline geçirdi. Kolonyal Amerika'da Britanya ipeği Fransız ipeğine tercih ediliyordu. Britanya bir yandan da büyümekte olan Pazar için daha ucuz kıyafetler üretilmesine olanak veren iplikçiliğin ve dokumacılığın endüstrileşmesinde dünya lideri konumundaydı.

Rokoko döneminde özellikle baskılı ve nakışlı ipek ve basma kumaşlar ön plandaydı. Fransız ve Britanyalı tasarımcılar desenlerde düzensiz kabartma şekiller kullanmışlardır. Bu şekiller, asimetrik veya kabuk şeklindeki boş alanın içine doğal ya da mimari başka bir desenin yerleştirilebileceği şekilde tasarlanıyordu. Sırt sırta duran 'C' biçiminde süslemelerin yanı sıra, dekoratif süslemelerin de ön planda olduğu Fransız desenlerine karşın dokuma ve baskılı İngiliz kumaşlarında dünyanın dört bir yanından gelen yeni bitkilerin gördüğü yoğun ilginin bir yansıması olarak daha çok natüralist desenler göze çarpmaktayken egzotik kuş ve hayvan çizimleri de desenlerde kullanılmıştır. Bu dönemde, Avrupalı şirketlerin Uzak Doğu ve Hindistan'la kurduğu ticari ilişkilerin etkisiyle; Çin tarzı desenler canlılık göstermişti.

Kaynak: <http://www.antikalar.com/yelpaze-ve-sineklikler/18.07.2018/> 23.05

Şekil 3.2.4.1: Fildişi yelpaze

Rokoko döneminin ihtişamını arttıran pek çok aksesuar vardı. Özellikle zarif ipekleri sergilemek ve kur yaparken kullanmak için yelpazeler çok revaçtaydı. En pahalılarının oyma delikli fildişinden yapıldığını ve sedefle süslendiğini söyleyebiliriz. Eteklerin hacmini arttırmak ve kalçayı daha büyük göstermek adına kalçaya ekstra fırfır (en pouf) katmanı eklemişti. Drape kullanımı Rokoko döneminin en ayırt edici özelliklerindendir. Sadece etekler ve kumaşlarda abartıya gidilmemiş aynı zamanda saçlarda da abartı moda olmuştur.

Kaynak: <https://historyofeuropeanfashion.wordpress.com/tag/marie-antoinette/> 21.07.2018 14.26
Şekil 3.2.4.2: Marie Antoinette

Kadınların kendi saçlarıyla oluşturdukları yeni modeller, şehirdeki perukçuları kızdırmış olsa da kuaförler, kuyumcular ve şapkacılar kadınların saç aksesuarlarına ve başlıklara ilgi göstermelerinde çok memnundu. Bu tarz aslen kabarık saçın arkaya doğru taranıp enseden kalın buklelerin dökülmesi popülerleştiren Fransa veliahdını genç eşi *Marie Antoinette* ile özdeşleşmişti. Bu saç modeli, müşterilerinin bukleli ve geriye taranmış saçlarına at kılı ve yün dolgular sayesinde abartılı bir

hacim vererek Paris'te ün yapan kuaför *Léonard Hautier* tarafından onun için tasarlanmıştı. Marie Antoinette saçını *a la reine* olarak bilinen ve kocasının teyzelerinin *eğer süsü* dediği bir tarzda, kurdele ve devekuşu tüyleriyle süslemeyi seviyordu. (Fogg, 2013:109)

Marie Antoinette kadar debdebeli saçlar moda fotoğrafçıları tarafından kullanılabiliyordu ama günlük kullanım için rahat değildi.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/286541595025980530/?lp=true> / 21.07.2018/ 01.24
Şekil 3.2.4.3: Rokoko Saçlarının günümüze uyarlanması

3.2.5.Neo-Klasizm ve Moda

Fransız devrimi (14 Temmuz 1789 Bastille Baskını ile başladı); Avrupa'nın büyük bir kısmında yaşanan sosyal ve politik değişimlerin başlıca sebebi olmuştur. Benzer şekilde moda da 18. Yüzyılın sonunda radikal bir şekilde değişti. Korseler ve kumaşların ağırlığı ve renkleri de dâhil olmak üzere geçmiş dönemlerin formalitesi ve Rokoko döneminin abartılı süslemeleri reddedildi. Onların yerine, Avrupa'ya öncülük etmeye devam eden Fransız Modası, Antik Yunan Demokrasisini öykünen yeni bir çağın başladığına dair duyulan umudu yansıtmaktaydı.

Bu dönemin estetik anlayışı Neo-Klasik olarak anılıyordu. Neo klasik stil, Fransız ordusunun ele geçirdiği Avrupa Devletlerine de sıçradı. Muhafazakâr Britanya bu modayı taklit etmeye başlasa da Napolyon'un 1815deki kesin yenilgisine kadar İngiliz militarizmi ve centilmenlere özgü tarzlar hala geçerliliğini koruyordu. Öte yandan yeni moda stilleri sadece Fransız etkisinden bahsedemeyeceğimiz daha geniş bir yelpazeyi kavramaktaydı.

Filozof Jean-Jacques Rousseau'nun duygusal pastoral dünyasına dayanan romantik sanat akımının etkisi çok büyüktü. 1780-1820 yılları arasındaki Neo klasik Moda akımları daha çok *kombinezon* elbise ile özdeşleşmiştir. Ağır korseler olmadan ve göğüs için bazı desteklerle beraber giyilen elbise, kadın formunu özgürleştirdi ve süt beyaz yuvarlak hatlı göğüs bölgesini sergiledi. Öte yandan kombinezon elbise Fransız tarzı elbisenin giyilmeye devam ettiği resmi saray etkinlikleri için uygunsuz görünüyordu.

Madame Récamier'in Portresi, Jacques-Louis David (1800) tarafından yapıldığında neoklasik stil neredeyse birebir betimlenmiş oldu.

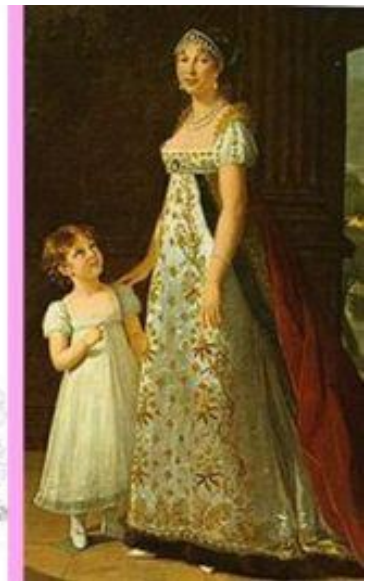
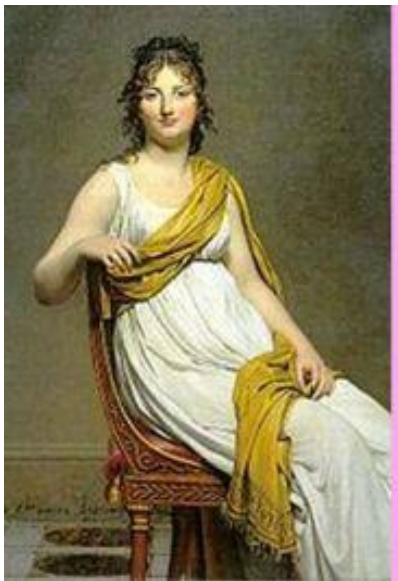
Kaynak: <http://www.solakkedi.com/sanat%20akimlari/Neo-Klasizm/001.html>

/18:07.2018/

21:55

Şekil 3.2.5.1: Madame Récamier'in Portresi, (Jacques-Louis David) – 1800

Bu Fransız Muslin elbise gece elbiselerinde görülen Neo-klasik trendin tipik bir örneğidir. Yüksek belli kolon biçimli tarz, birçok şeffaf pamuklu muslin katman tarafından oluşturmaktadır ve keten astarlıdır. Daha önceki saray tarzlarıyla karşılaştırıldığında, erken dönem 19. Yüzyıl moda ve tarzlarının sadeliği, kullanılan yumuşak renk paletinde narin kumaşlarda ve basit dümenli çizgilerde kendini göstermektedir.

Kaynak: <http://www.sunbonnetsmart.com/clothes/neoclassic-bosoms/> 21.07.2018.01.49

Şekil 3.2.5.2: Kombinezon tarzı

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/442619469600295727/> 21.07.2018./ 01.50

Şekil 3.2.5.3:Dolce Gabanna Neo kalsik- 2016

Günümüzce de uyarlanan neoklasik stillerde yaka tarzının benzerliği ve düz inen kombinezon tarzı elbiseler dikkat çekmektedir.

Kaynak: <https://wwd.com/fashion-news/couture/gallery/fendi-couture-fall-10483792/#!4/fendi-couture-fall-2016-/> 21.07.2018./ 01.55
Şekil 3.2.5.4:Fendi Neo kalsik- 2016

Kaynak: https://www.findagrave.com/memorial/7531/louis_xiv /18:07.2018/ 21:47

Şekil 3.2.5.5: Fransız hükümdarı XIV. Louis. ve aşağıda yakın plan topuğu (1618- 1715)

Topuklu ayakkabı günümüzde kadınlara özgü bir ayakkabı türüyken, 1600 ve 1700'lerde erkekler de topuklu giyiyordu. Fransız kraliyet ailesinden *XIV. Louis* ve *Marquise de Pompadour* gibi isimler o dönem topuklu ayakkabı konusunda öncüydüler. Her ne kadar asil erkekler sayesinde topuklar moda olsa da bu dönemde Gladyatör sandaletleri *Louis topuğunun* yerini aldı. Saçlar, Grek tarzı kesimliydi ve iğnelerle topuz şeklinde bağlanıyordu. Yüz ufak buklelerle çevrelenmişti. Antik rejim saç modellerinin abartılı kuş tüylü ve çiçekli aksesuarlarının yerini Romalı kadınların tarzına bıraktı. Mücevherler ve taklit taşlar kullanıldı. Kadın şapkacısı olan *Leroy* dikiş dikmeyi öğrendi, pembe rengin popüler olmasını sağladı ve karpuz kolun mucidi oldu. Ampir (Ampir(Ampire) Dönem: İmparatorluk Dönemi; Napolyo'n zamanı; 1804'te başlar 30 yıl kadar devam eder) kesim açık elbisenin göğüs kısmında balkon yaratmak için bir korseyi kısaltmayı göze almıştı. Aslında Rokoko döneminde daha çok boy göstermiş olan Madame de Pompadour tarafından yönlendirilen moda artık daha sakın ve sade bir hal almıştı.

3.2.6.Romantizm ve Moda

Aydınlanmanın yanı sıra Amerika ve Fransa'da yaşanan devrimler, özellikle de büyük ideallerin gerçekliklerle bağdaşmadığı zamanlarda güçlü duygular doğurdu sanatçılarda ve bu da Romantizm akımının meydana gelmesine sebep oldu. Sanatçılar duyguları ve dramları ifade etmek istiyorlardı. Bunu dramatik ışık kullanımıyla desteklediler.

Sanatın özerkliği fikri, Kant'ın estetik yargılarının özgür ve tarafsız olduğuna dair görüşlerinden ve devamındaki 18. ve 19. Yüzyıl romantizm hareketlerinden kaynaklanır. Dönemin en parlak sanatçısı ressam *William Joseph Turner (1775-1851)* bir fırtınaya tanık olmak için kendini bir gemi direğine bağladığı, Romantik bir başka sanatçı olan *Théodore Gericault'un (1789-1824)* hem atları hem de insanın onlarla ilişkisini daha iyi anlayabilmek için bir çok kere dikkatsiz şekilde ata binerek hayatını riske attığı rivayet edilir.(Kul-Wan, 2007:76)

1815'te Fransa'da monarşinin yapılandırılmasıyla moda, geçmiş politikalara dönüşü yansıtmakla kalmayıp aynı zamanda Romantik sanatsal harekete doğru yönelim gösterdi. Bu dönemde etekler tekrar hacimlendi ve çan şeklini vermek için jüpon katmanlar giyilir oldu. Dönem başında arkadan bağlamalı bir haldeyken daha sonraları bellerin daha da inceldiğini görebiliriz. Bu kadın elbisesinin ve edepli olmanın temel unsuru olarak sayılıyordu.

Ampir dönemine nazaran Romantik dönem elbiseleri genellikle tek parçadan oluşmakta ve korsaj eteğe dikiliyordu. Özellikle at arabalarında giymek için *tartan ekose* çok ideal bir gündüz elbisesi sayılırdı.

Bu dönemde sivrilen özelliklerden biri de geniş omuzlardı böylelikle daha ince bir bel algısı yaratılıyordu. Aynı zamandan dirseğe kadar hacimli bileğe sıkıca oturan *koyun budu* kollar moda olmuştu. Yüksek kenarlı kadın şapkası başa sıkıca otururken aynı zamanda çene altından da sabitleniyordu. Gene bu dönemde su geçirmez üst giysi icat edilmişti, ayakkabı bağı kullanıma girmişti.

Donna Maria kollar bu dönemi temsil eden en önemli özelliklerden biridir.

Solda:

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/570198002794874123/?lp=true> donna maria 21.07.2018/02.05

Şekil 3.2.6.1: Donna Maria (artist Pompeo Batoni) ve Kol modeli

Sağda:

Kaynak: <http://www.maggiemayfashions.com/romantic.html>/21.07.2018/02.00

Şekil 3.2.6.2: Donna Maria Kol modeli Romantik temsili

Kaynak: <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-2110016/Paris-Fashion-Week-2012-Dame-Vivienne-Westwood-takes-inspiration-17th-Century.html> /21.07.2018/02.18
Şekil 3.2.6.3: Donna Maria Kol modeli Yeni usluup Vivienne-Westwood 2013

Kaynak: <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-2110016/Paris-Fashion-Week-2012-Dame-Vivienne-Westwood-takes-inspiration-17th-Century.html> /21.07.2018/02.18

Şekil 3.2.6.4: Donna Maria Kol modeli Yeni uslup 2 -Vivienne-Westwood 2013

3.2.7.Ön Rafaeloculuk, Art Nouveau ve Moda

Art Nouveau'nun aktif dönemi 1890-1910'du. Tamamen 1910'du ve Art Deco tarafından değiştirildi. Art Nouveau, mimarlık, grafik tasarım, iç mimari, dekoratif sanatlar, takı, mobilya, tekstil, gümüş, aydınlatma, güzel sanatlar ve giyim gibi bir "Toplam Sanat" tarzıydı. Sanat eğitimi 1600-1900 yılları arasında egemen olan akademik sistem, resim ve heykel gibi güzel sanatların mobilya ya da demir eşya gibi fonksiyonel sanatlardan üstün olduğuna inanıyordu. Art Nouveau taraftarları, Akademisyenlerin görünüm uğruna iyi işçiliği ihmal ettiklerini hissettiler. Dekoratif ve işlevsel sanatların daha önceki dönemleri taklit eden kötü nesneler haline geldiğine inanıyorlardı. Art Nouveau uygulayıcıları iyi işçiliği canlandırmak ve tüm sanat ve zanaatların statüsünü yükseltmek istedi. Beardsley'in "grotesk, çöküş ve erotik" olarak adlandırılan Japon gravürleri Art Nouveau'da kullanılan form ve şekillerle doğrudan bağlantılı olabilir. Oluşturdukları öğelerin işlevini yansıtan gerçekten modern ve güncel tasarımlar yaratmak istiyorlardı. Art Nouveau'nun kökleri Britanya'da William Morris'in "Sanat ve El Sanatları" hareketinin çiçek tasarımlarıyla yapıldı.

Kaynak:[http:// www.vam /f/forms-of-verse-sonnet/](http://www.vam/f/forms-of-verse-sonnet/) 18:07.2018/ 21:59

Şekil 3.2.7.1:Dante Gabriel Rossetti'nin Day Dream (1880) tablosu

Şekil 3.2.7.1'deki tabloda görülen figür, *Jane Morris** hacimli ve desteksiz bir sanatsal elbise giyerken resmedilmiştir. Artık korseli o sert görünüm azalmıştı. Kumaşlar daha bol ve daha rahat kesim şeklinde kullanılıyordu. Jane Morris, Dante Gabriel Rossetin'nin metresi ve en sevedığı modeliydi.

Kaynak: <http://www.bratislavaguide.net/alfons-mucha-city-gallery-bratislava> 21.07.2018/03.07.

Şekil 3.2.7.2: Alfons-Mucha—Paintings-and-Drawings

19. yy sonlarında en önemli dönem temsilcilerinden olan Alfons Mucha (1860-1939) Viyana'da sanat eğitimi görmekteyken, tiyatro tasarım firmasında çalışmış, Mních güzel sanatlar Akademisinde resim eğitimi almış.

Sanatçının kadın figürlerini çok kullanması şüphesiz ilk tasarladığı tiyatro afişinden kaynaklanır. Mucha'dan sonraki sanatçılara kadar yayılan kadın figürü neredeyse dönemin sembolü haline gelmiştir.

Kaynak: <http://by-am.blogspot.com/2013/09/milan-fashion-week-gucci-spring-2014.html> / 21.07.2018/03.01.

Şekil 3.2.7.3: Gucci SS 2014 Art Nouveau tarzı

Kaynak: <http://by-am.blogspot.com/2013/09/milan-fashion-week-gucci-spring-2014.html> / 21.07.2018/03.01.

Şekil 3.2.7.4: Gucci SS 2014 Art Nouveau tarzı

3.2.8.Art Deco ve Moda

Paris'te ortaya çıkan ve orada 'moderne' olarak anılan art deco (1925 yılında uluslararası modern endüstriyel ve dekoratif sanatlar fuarı) vitrine çıkarıldı. Bu üslup 20 yıl boyunca dekoratif tasarıma hâkim oldu. Popülerliğini 1920'lerde Avrupa'da zirveye çıkardı. 1930lar boyunca da ABD'de sürdürdü. Art deco art novaeunun uzatılmış organik figürlerine bir tepki olarak ortaya çıktıysa da kübist ve sürrealist soyutlamanın öne sürdüğü doğal algı fikirlerini de sorgulamaya devam etti. Afrika sanatından Japon gravürlerinin yalınlığından ve *Tutankamon*'un lahdininden çıkan nesnelerden çıkan nesnelerden esinlenerek oluşturulan dekoratif unsurlar hem , ikizkenar yamuk ve zikzaklı desenleriyle hem de kademeli olarak ren geçişleri barındıran çarpıcı motiflerin kullanımıyla yeni bir üslubun ortaya çıkması yol açmıştır.(Fogg, ,2013:238)

Bu dönem Avrupa'da değişimlerin ardından başlamıştır. Nüfus dengesizliğine yol açan erkek ölümlerinin ardından, kadınlar iş dünyasına giriş yapmak zorunda kalmıştır. Geceleri dans salonlarında erkeklerin yokluğunu kadın kadına dans eden çiftler dolduruyordu. Charleston ve tango bu dönemin güncel danslarıydı. Ve kıyafetlerde püsküllü elbiseler revaçtaydı.

1927ye gelindiğinde 30 sınırını aşan kadınlar oy kullanarak ilk kez bu duyguyu yaşarken, sigara içmeye başlamış hızlı arabalar ve hatta uçak kullanmaya başlamışlardı. Bedenlerin hız çağına ayak uydurmaya başlaması ve kadın silüetinin değişmesi gerekmeğe başlamıştı. Daha düz göğüslü hale gelmeye başladı. Moda tarihinde ilk kez kadınlar zayıf olmayı arzuladı.

Moda tarihinde ilk kez kısa saç kadınlar tarafından tercih söz konusuydu. Çene hizasındaki kısa küt kesim ve Hollandalı erkek çoğu tıraşı savaş öncesinde de Avrupa'nın avangart grupları tarafından kullanılıyordu. ancak yaygınlaşması savaş sonrasını buldu. Fakat daha da ayıplanan kesim 1926 ile 1927 yılları arasında saçlarını *eton* modeli kestiren kızlardan oluşuyordu. Arkadan ve yanlardan kısa

kesilerek yandan ayrılan bu model tehlikeli kabul edilen ‘lezbiyenlik’le ilişkilendiriliyordu.

Ayrıca kadınların 1920lerdeki aktif yaşam biçimleri hareket rahatlığı sağlayan giysilere ihtiyacı vardı. Gecelik benzeri bol ve boru biçimli kombinezon elbiseler gardıroplarda yer etmeye başladı. Bu elbise tasarımına 1920 civarında doğal bel çizgisin in kalçaya düşürülmesi ve bunun kalça hizasına takılan bir kemer ya da yatay bir şeritle vurgulanmasını da içeren büyük değişiklikler getirdi. Gevşek biçimde yapılandırılmış üstü bedenler basit yuvarlak ve ya ‘V’ yakalara sahipti. Baldırın ortasına kadar inen etekler hareketi daha da kolaylaştıran pili ya da yırtmaçlı etek çeşitlemeleri de mevcuttu. Giysiler basit kalıplarla bir saatten kısa bir sürede dikilebiliyordu ve böylelikle dikiş dikme herkesçe yaygınlaşmıştı. Kadınların art deco tarzı gece giysileri klasik dünyayı yalınlığından esinlenmişti ve yere kadar uzanan elbiseler göze çarpmaya başlamıştı. Bilekler görünüyordu. Ancak yeni erojen bölgeleri bol dökümlerle teşhir edilen sırt ve düz fakat derin kesimli yaka hatlarıydı. Sırttaki ve ön taraftaki derin ‘V’ dekolte kübist geometriyle doğrudan bir ilişki taşıyordu. Gündüz etkinlikleri için ya da gayri resmi gece elbiseleri olarak giyilen bask elbiseydi. 1920-1928 yılları arasında geleneksel korselerin satışları % 66 oranında düştü.

Etek uçları ilk kez 1925 ve 1928 arası dizin üzerine çıkmıştı. Çalışan genç kadınlarla ya da tek başlarına partilere giden elitlerle özdeşleşen aykırı kızlar tanınmaya başladıkça isimlerini bağlamadıkları botlarının sallanan dillerinden (flap) aldıkları söylenir.

Bu döneme 10 yıllığına bir göz atacak olursak;

Kaynak: <http://snapped-garters.blogspot.com/2014/08/dress-of-century-1930-1939.html> 21.07.2018.
2.34

Şekil 3.2.8.1: Art deco 1930-31

Kaynak: <http://snapped-garters.blogspot.com/2014/08/dress-of-century-1930-1939.html> 21.07.2018.
2.34

Şekil 3.2.8.2: Art deco 1932-33

Kaynak: <http://snapped-garters.blogspot.com/2014/08/dress-of-century-1930-1939.html> 21.07.2018.
2.34

Şekil 3.2.8.3: Art deco 1934-35

Kaynak: <http://snapped-garters.blogspot.com/2014/08/dress-of-century-1930-1939.html> 21.07.2018.
2.34

Şekil 3.2.8.4: Art deco 1939

Kaynak: <http://stylefluidtrendz.blogspot.com/2012/05/spring-summer-2012-fashion-trends-art.html/>
21.07.2018/ 15.37

Şekil 3.2.8.5: Art deco movement

Kaynak: <http://www.thefashionmedley.com/2012/03/13/art-deco-movement/> 21.07.2018/ 15.37

Şekil 3.2.8.6: Etro Spring/Summer 2012

Son zamanlardaki art –deco esintileri günümüzde o dönemin en belirgin özelliklerinden olan ve hareket katan püsküllü etek detayları, derin kesimli yaka hatlarından almaktadır. Bu dönem incelendiğindeki yuvarlak hatlı küçük şapkalar günümüz bile hâla varlığını sürdürmektedir. Yukarıda on yıl boyunca neredeyse kendini tekrar eden bir tarz görülmekte fazla seçme şansı sanki insanlara sunulamamaktadır oysa günümüzde ister feminen isterse maskülen stiller seçilebiliyor, bir şık bir davette bir akıma ait gece elbisesi (Rönesans, romantizm, op art...) gündüz ise pantolonlar gömlekler giyilip işe gidilebiliyor. Her ne kadar 1900’lerde maskülen hareketler boy göstermeye başlamışsa da kadınlar geniş ve kabarık eteklerden kurtulmayı adeta bu düz elbiselerle kutluyorlar, hafifliğin tadını çıkarıyorlardı.

Şekil 3.2.8.5’te görüldüğü gibi farklı markaların , farklı tasarımcıların kalemlerinden bu döneme ait tasarımlar çıkıyor adeta art deco ruhu geri dönüyordu.

3.2.9.Sürrealizm ve Moda

Fransız yazar ve şair *André Breton*’un kurucusu olduğu sürrealizm akımı, sıradan olanı, yeni ve çoğunlukla rahatsızlık verici bir bağlama yerleştirerek yıkıma uğratma deneyimiydi. 1920’lerin sonlarına doğru, avangart moda ile sürrealizmin absürtlüğünün kesişmesi, modernist hareketin saygın işlevselliği karşısında, ihtiyaç duyulan bir panzehirdi.

Salvador Dali(1904-1989), Sürrealist (gerçeküstücü) akımının en ünlü ressamı. Her ne kadar sürrealistler (gerçeküstücüler) tarafından dışlansa da o *Elsa Schiaparelli* ve *Alfred Hitchcock* gibi isimlerle reklam çalışmaları yaparak sürrealist tarzda işler çıkarmayı bırakmamış ve de akımın en büyük temsilcisi haline gelmiştir.

Sigmund Freud’un bilinçaltına dair sorunları ve rüyaları açıklayan, araştırma ve yöntemleri, sürrealizm sanat akımının doğmasında önemli rol oynayan etkenlerden

biridir. Freud'a göre, insanın bilinçaltında bilinç seviyesine çıkamamış istek ve düşünceleri sadece rüyalar , hipnoz ya da yarı rüyalar aracılığıyla gün yüzüne çıkabailir. Sürrealizm' de düşler odak noktası olup, sanatçılara sınırsız bir kaynak ve özgürlük alanı sağlayarak onları yönlendirmiştir. Düşlerin yönlendirilmesi bazen dışarıdan gelen etkiler aracılığıyla olmuştur. Sürrealistler gerçekliğe ulaşmak için düş kullanımları, otomatizm, halüsinasyonlar gibi yöntemleri kullanmışlardır. Bu yöntemlerin hepsinde de birey ön plandadır. Burada esas olan ise kişinin kendisini yeniden keşfetme isteğidir. Ancak bu şekildeki keşfetme isteğinden kaynaklanan çalışma ve yorumlar kişiden kişiye farklılık arz etmektedir. Sürrealist sanatçıların üsluplarının birbirinden farklı olmasının nedeni de bu farklılıklardır.(Türker ve Çokokumuş,2014:121-140)

Yöntemi ne olursa olsun sonuçta ortaya çıkan yaratıları oldukça şaşırtıcıydı.

Kaynak: <http://masadergi.com/istakoz-telefon-salvador-dali/> 18:07.2018/ 22.28

Şekil 3.2.9.1: Dali'nin ıstakoz telefonu

Kaynak: <http://philamuseum.tumblr.com/post/128773972137/happy-125th-birthday-to-elsa-schiaparelli-since/> 18:07.2018/ 22.35

Şekil 3.2.9.2: this (1927) trompe l'oeil sweater

Hareketin öde gelen savunucusu resimde Salvador Dali, modada ise İtalya doğumlu tasarımcı *Elsa Schiaparelli*'ydi (1890-1973). Elsa on dokuz yaşında geldiğinde, Roma Üniversitesi'nde felsefe eğitimine başladı. İki yıl sonraysa ilk kitabını çıkardı. Elsa Dadaist ressam Francis Picabia'nın karısıyla tanıştı. Elsa'nın yeni çevresinde edindiği dostları arasında sürrealist akıma bağlı sanatçı ve tasarımcı Paul Poire de vardı. Poire, yeni arkadaşına dikiş dikmeyi öğretti. Bu belki de Elsa Elsa yapan en büyük etkenlerden biri oldu. Tasarımcı, *trompe l'oeil*n (göz yanılsaması) kullanarak dikkat çekici örme giysilerle ün kazandı. (Fogg, 2013:262)

Bu tasarımcının sürrealizm adına bu denli ün salmasının balıca sebebi; Salvador Dali'nin tasarımı olan bir ıstakozu kendi ipek organza elbisenin üstünde el boyaması olarak kullanmış olmasındandır.

Kaynak: <https://glamazondiarries.com/2012/05/2012-met-gala-who-wore-what.html>/18:07.2018/ 22.21

Şekil 3.2.9.3: **sağda:** Elsa Schiaparelli tarafından Wallis Simpson için tasarlanan elbise
solda: VOGUE dergisinde yayımlanan Anna Wintour'ın giydiği özel Prada elbisesi

3.2.10.Op art, Pop Art ve Moda

Kaynak: <http://nordcaddesi.blogspot.com/2016/08/moda-akmlar-pop-art-ve-op-art.html> 21.07.2018/16.05

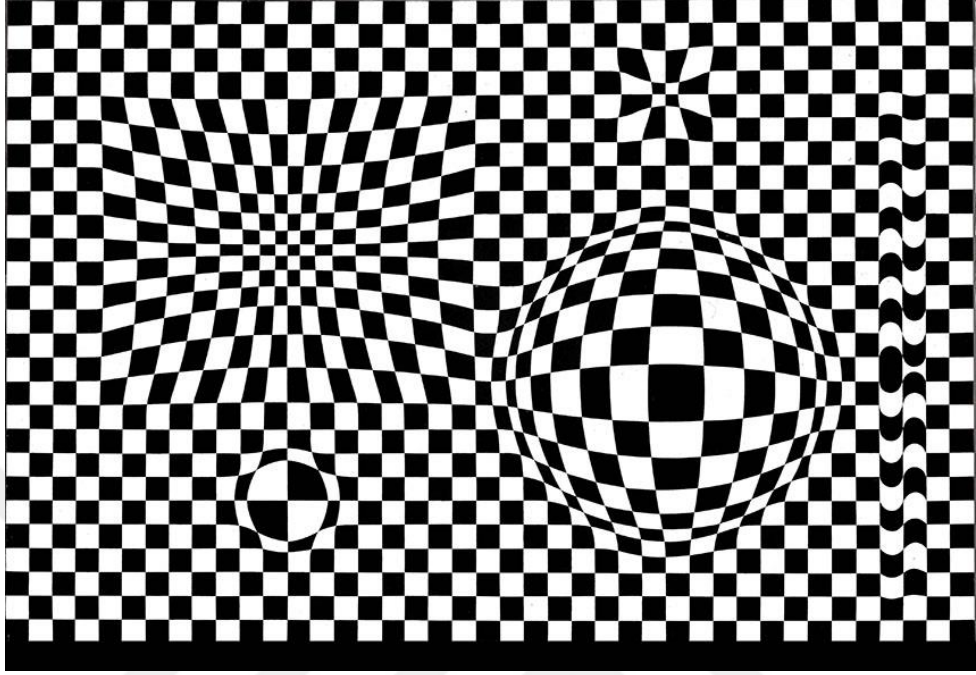
Şekil 3.2.10.1: Op art giriş

Op Art tamamıyla optik illüzyon yani göz yanılsamasına dayanan bir sanat akımı. İlk başlarda perspektif kurallarına gerçeklik algısı yaratılır, bir çeşit resimsel kandırmaya gidilirdi. Figürler yakın olanu daha büyük, uzaktaki daha küçük resmedilir böylelikle yakın-uzak ilişkisi büyük-küçük şeklide resmedilerek sağlanırdı. Aynı zamanda yakındaki daha canlı renk uzaktaki ise daha soluk yapılarak derinlik algısı çok daha rahat verilirdi.

Gözümüz milyon piksellere sahip olsa da kusursuz değildir ve aslında bu kusurlar bize mükemmel bir renk dünyası sağlar. Şöyle ki eğer gözümüz renkleri saf görebilecek kadar kusursuz olsaydı renk dünyamız sadece 3 renkle sınırlı kalacaktı. Bir gazete ya da dergi sayfasına bir mercek ile bakacak olursak, yeşil olarak gördüğümüz alanın aslında sarı ve mavi noktacıklardan meydana geldiğini fark edebiliriz.

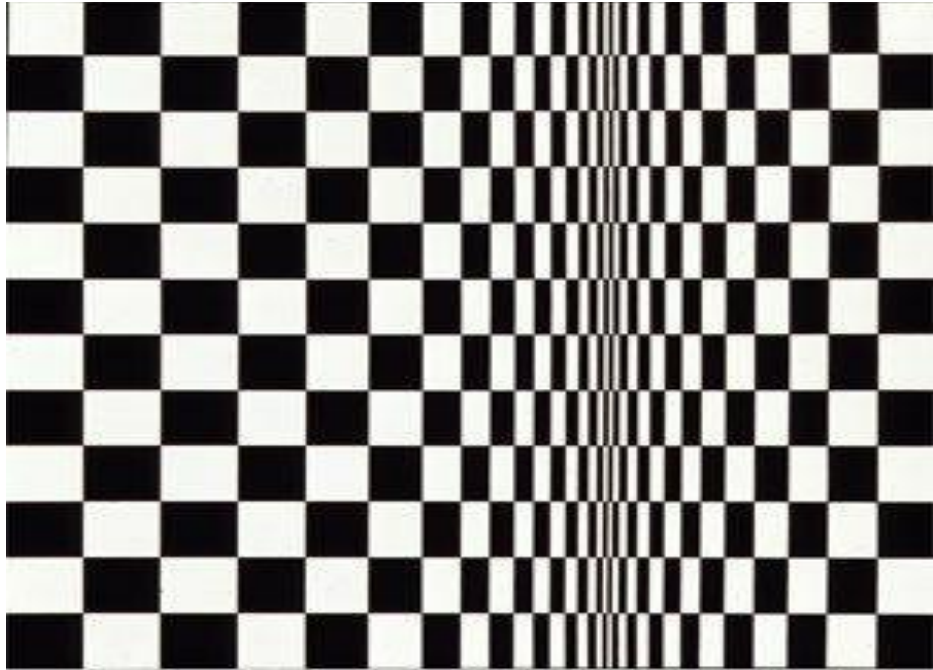
Op-Art sanatçıları figür kullanmadan gözün sadece gözün kusurlarında yararlanarak geliştirmişlerdir sanatlarını. Bu kusurları kullanan belki de ilk sanatçı Victor Vasarely (1908-97) olmuştur. Vasarely tıp öğrenimi görmüş sonra da grafiker olarak

alışmıştır. izgi, nokta, şerit ve beneklerle göze ilginç gelecek kompozisyonlar tasarlamış daha sonraları renkli çalışmalara yönelmiştir.

Kaynak: <https://www.widewalls.ch/artist/victor-vasarely/> 21.07.2018/ 15.44

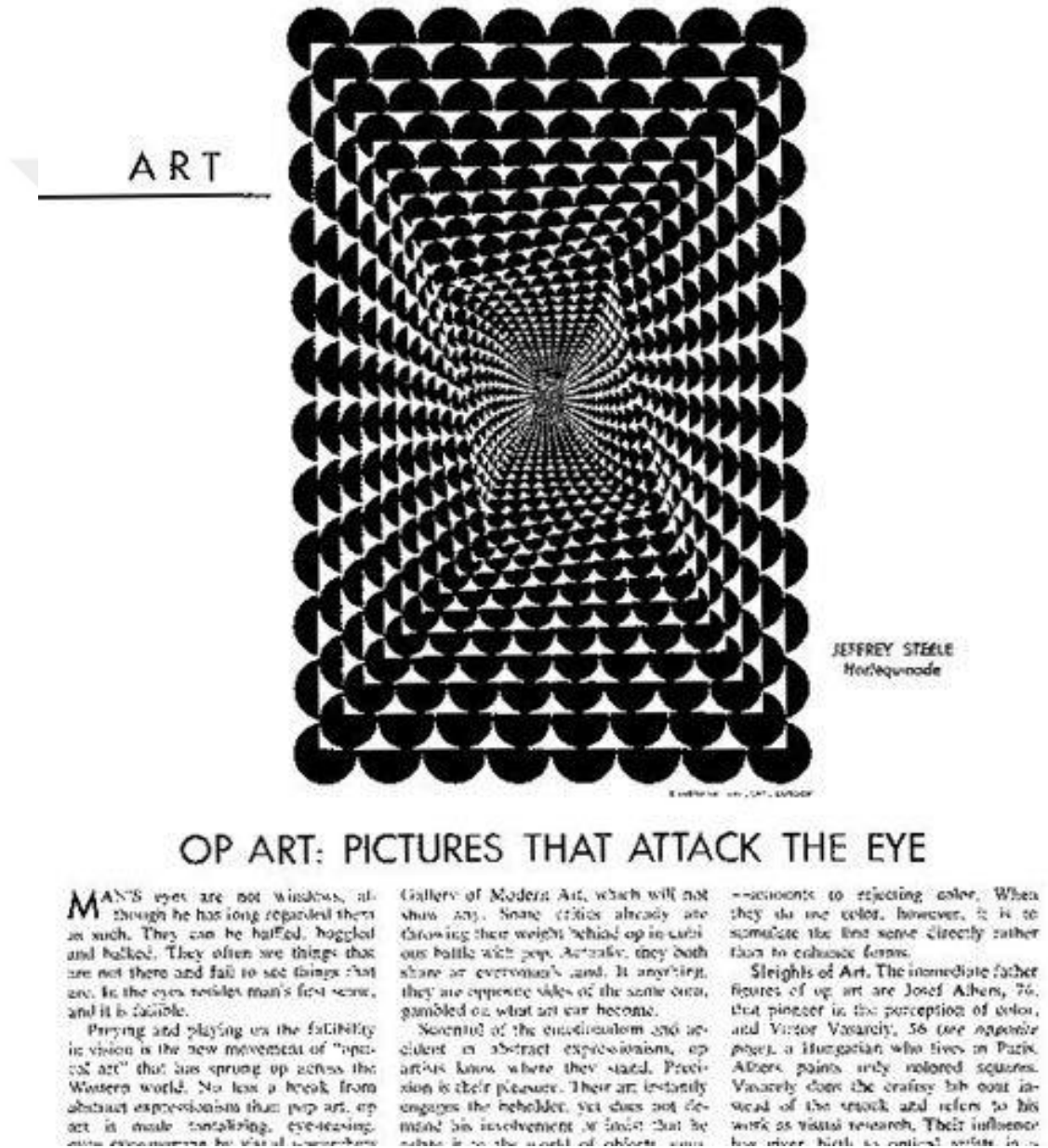
şekil 3.2.10.2: Victor Vasarely

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/553309504191609471/> / 21.07.2018/ 15.46

şekil 3.2.10.3: Bridget Riley- movement-in-squares

Bu akımın öncüsü olan bir diğer ressam Bridget Riley'dir. İngiliz ressam *Bridget Riley*'nin tamamen optik olan ilk eseri '*Movement in Squares*' 1961'de ortaya çıkmış ve Amerikalı elbise üreticisi *Larry Aldrich* bu özgün işin ticari potansiyelini çabuk farketmiştir. Hem *Riley*'den hem de Amerikalı soyut ressam *Richard Anuszkiewicz*'den eserler satın almış ve bu yeni edinimlerinden ilhamla bir dizi kumaş sipariş etmiştir.

Kaynak: <https://www.pinterest.ca/pin/440930619751248199/> 21.07.2018/ 15.46

Şekil 3.2.10.4: Time 1964-Jeffrey Steele painting Baroque Experiment in Time magazine Op Art: Pictures that Attack the Eye 1964

1960'ların ilk yıllarının kısa, kullanışlı ve modern mini elbiseleri op art ve pop art etikili kumaş tasarımları için mükemmel bir tuval görevi görmüştür. Time dergisindeki 1964'te yayımlanan göz yanıltıcı optik yanılmaları tanımlamak için kullanılan op art'a gönderme yaparcasına tasarımlar ard ardına gelmekteydi.

Pop art'ın kökenleri 1950lerin sonlarına dayanmaktaydı. Sıradan imgeler ve çorba tenekeleri, çizgi romanlar ve dergiler gibi gündelik nesneler Andy Warhol'un eserlerinde olduğu üzere yüksek sanat statüsüne erişmişti. *Johnson* tasarımlarına duş perdesi halkaları gibi buluntu nesneler eklemiş şeffaf plastik elbiselerin üzerine elde yapılmış aplikeler monte etmişti. Baskılı dokuma kumaştan elbiseler pesnsiz basit bir a kesimli ve dizim hemen üzerindeki etek boyuyla İngiliz minisinden biraz daha uzun hazırlanıyordu. Baskılar yumuşak tonlardaydı.

Bu akımın moda dünyasına yansıması:

Kaynak: <http://nordcaddesi.blogspot.com/2016/08/moda-akmlar-pop-art-ve-op-art.html> 21.07.2018/16.05

Şekil 3.2.10.5: Mayolar

Solda:

Kaynak: <http://www.upscalehype.com/2013/05/darren-criss-wears-versus-by-versace-at-runway-launch-in-nyc/versus-versace-op-art-print-shirt-upscalehype-2/> html 21.07.2018/ 16.22

Şekil 3.2.10.6: Versace-Op-Art-Print

Sağda:

Kaynak: <https://www.pinterest.co.uk/pin/43699058857490412/> html 21.07.2018/ 16.26

Şekil 3.2.10.7: Alexander McQueen

Kaynak: <http://into-the-fashion.com/29351/op-art-madness/> 21.07.2018/ 16.25

Şekil 3.2.10.8: Marc Jacobs opart koleksiyon

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/458593174529236530/> 22.07.2018/22.24

Şekil 3.2.10.9: Dolce Gabanna- FW2009

Pop Art'ın temsilcisi hiç kuşkusuz Andy Warhol 'dur diyebiliriz. Warhol'u Warhol yapan da Marilyn'ledir şüphesiz. Ama konserve kutularını da unutamayız. İşte bu çorba konservelerinden yapılmış elbise:

Kaynak: <http://www.buro247.me/culture/arts/top-10-artists-that-have-inspired-fashion.html/> 21.07.2018/ 16.01
Şekil 3.2.10.10: Andy Warhol, Campbell's Soup Cans, 1962

Kaynak: <http://www.buro247.me/culture/arts/top-10-artists-that-have-inspired-fashion.html/> 21.07.2018/ 16.02
Şekil 3.2.10.11: The Souper Dress

3.2.11.Fütürizm ve Moda

Ürün tasarımlarında uzay çağı etikili olamya başlamış ve yeni bir fütürist görünüm ortaya çıkmıştı. YuriGagarin 1961’de ilk insan olarak uzayaa giderken Fransız modacı Courreges mini eteğini piyasa sürmekle meşguldü.

Courreges tarafından 1964 piyasaya sürülen aykız koleksiyonu tamamı beyaz ve gümüş bir renkten oluşan modern bir koleksiyondur. Vücut hatlarını sıyırıp geçen matematiksel bir hassiyetle biçilmiş pantolonla tunikler ve kalça hizasında mini elbiseler içermekteydi.

Kumaştan bir kabuk oluşturan yoğun dokunmuş malzemeler kullanmıştı ve böylece sert yapılı giysiler dik durabiliyordu. Bu uzaylı savaşçı havası ‘astronot’ miğferleriyle büyük boy beyaz güneş gözlükleriyle ve tuhaf çizimler dönemini müjdeleyen açık burunlu düz tabanlı beyaz rügan ve ya oğlak derisi ay botlarıyla biraz daha vurgulanıyordu.

Yeni malzeme ve tekniklerin hevesli savunuculardan ispanya doğumlu Poco Rabanne endüstriyel tasarım tecrübesini 1966 tarihli ilk ‘‘beden mücevheri’’ koleksiyonuna taşımıştır. Selüloz asetat plastik kare ve disklerinden oluşturulan kalem elbiseler alttaki kumaşa tutturulmuştur.

Ayrıca bu dönemde ilk monokini Rudi Gernreich tarafından taarlanmıştır.

Poco Rabanne geleneksel terzilik tekniklerinde kaçınmış ilk koleksiyonun adını güncel malzemelerden yapılmış ‘‘12 giyilemez elbise’’ koymuş ve bir moda put kıranı olarak itibar kazanmakla kalmamış, 1967’de kâğıttan elbiseler üretmiştir.

Kaynak: <https://annaroditi.wordpress.com/2012/02/12/60s-the-space-age-outfit-1964-1969/>
23.07.2018/02.36

Şekil 3.2.11.1: 1964 space age

Solda:

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/262756959493237517//21.07.2018/> 15.51

Şekil 3.2.11.2: Paco Rabanne 1966 b

Sağda:

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/262756959493237517//21.07.2018/> 15.51

Şekil 3.2.11.3: Paco Rabanne 1966 c

Kaynak: <http://www.somamagazine.com/elena-slivnyak/> 21.07.2018/15.21

Şekil 3.2.11.4: Elena Slivnyak 2012

Elena Slivnyak, kişisel "Moda Manifestosu" var 2010 yılında Academy of Art Institute'da mezun oldu ve hemen moda dünyasında IIMUAHII markasını (iimauii.com) kurdu. 2013 yılında en büyük Batı Kıyısı defilesi olan Fashion on The Square'de en iyi avangart tasarımcı olarak ödüllendirildi. Onu laboratuvarında ziyaret etmek, bilim kurgu kitap karakterlerinin canlı olduğu hayal gücüne bir yolculuğa çıkmak gibidir. Sonbahar 2012 koleksiyonunun siyah neopren "*Domini*" elbisesi, Londra'daki Harrods mağazasındaki Lady Gaga tarafından giyildi ve hemen birçok iyi yorum aldı.

Kaynak: <http://www.somamagazine.com/elena-slivnyak/> 21.07.2018/15.26

Şekil 3.2.11.5: Elena Slivnyak DOMINI 2012

Solda:

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/306667055848575739/> /21.07.2018/01.25

Şekil 3.2.11.6: Whiteness by Julia Krantz

Sağda:

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/321585229626850198/> /21.07.2018/01.26

Şekil 3.2.11.7: Rinaldy Yunardi, LADY WARRIOR S/S 2016_

3.2.12. Modernizm, Post Modernizm ve Moda

Modernizm, Latince 'de 'Tam şimdi' demek olan 'modo' dan gelmektedir. Aslında biz uzun zamandır moderndik. Nasıl mı? *Abbot Suger'ın* 1127 dolaylarında Paris'teki St. Denis manastır bazilikasını restore etmeye başladığındaki mimari fikirleri, Yunan , Romanesk ya da Roma tarzında değildi. Ama *Gotik* diye adlandırılan tarzın oluşmasında temel izler taşıyordu. Suger önceleri buna ne diyeceğini bilemese de sonrasında *Opus Modernum* (modern yapıt) demiştir.

“Modern” kavramı kendisinde önce gelenin yeniliği olduğundan hep “post” bir şey olmuştur. Modernizm ya da modern olan şeylerin kendini yok ederek ‘post modern’ hale gelmesi şaşırtmadı. Post-modernin sözcük anlamı da böylelikle ‘tam şimdiden sonra gelen’dir.

Lyotard; serbest Pazar kapitalizminin günümüzdeki tek kültürlü egemenliğinde başka düzmece bir postmodernizmin daha olduğunu söyler. Bunu *Eklektik* ya da *Tapon* postmodernizm olarak tanımlar. Eklektizm; çağdaş genel kültürün hem merkezi hem başlangıcı olarak kabul edilebilir.

Modernizm’ de sanat eserlerinin, sanatçının bağımsız ve öznel görüşleri doğrultusunda ortaya çıktığı ve orijinal olduğu görüşü hakimdi. Daha sonra bu görüş postmodernizm ile geçersiz kılınmıştır. Fakat, postmodern süreçte eklektisizm sanatı şekillendiren, etkisi altına alan tek çıkış noktası değildir. Bu süreçteki sanat yapıtlarına bakıldığında, geçmiş-şimdi ve gelecek bir arada, aynı yüzeyde verilebilmektedir.

Kumar, postmodernizmin geçmişi taklit eden ya da rededen bir yapıda olmadığını, sadece bugünü zenginleştirmek amacıyla geçmişi yeniden kazanan ve genişleten bir yapı olduğunun altını çizmiştir. Burada bir döngü söz konusudur. Postmodernist eserlerde ön planda olan elektirik yapıdır ve bu yapı, aynı zamanda kurucu unsurdur.

Kaynak: <http://sociologyofashion.com/image-and-fashion/postmodernism-fashion/> 21.07.2018/16.32
Şekil 3.2.12.1: Postmodern tasarım

Kişi Ragge müziği dinler, televizyonda kovboy filmi seyreder, öğle yemeğini McDonald'sta akşam yemeğini ise yerel bir lokantada yer. Tokya'da Paris parfümü kullanıp, Hong Kong'da Retro giysiler giyer. Bilgi tv oyunları için gerekli bir şeydir.

Sanatta da aynı şey geçerlidir: Kitsch*, karışıklık ve 'ne olsa gider'. Estetik kıstasların yokluğunda tek ölçü paradır. (Apignanesi ve Garatt, 1996:47)

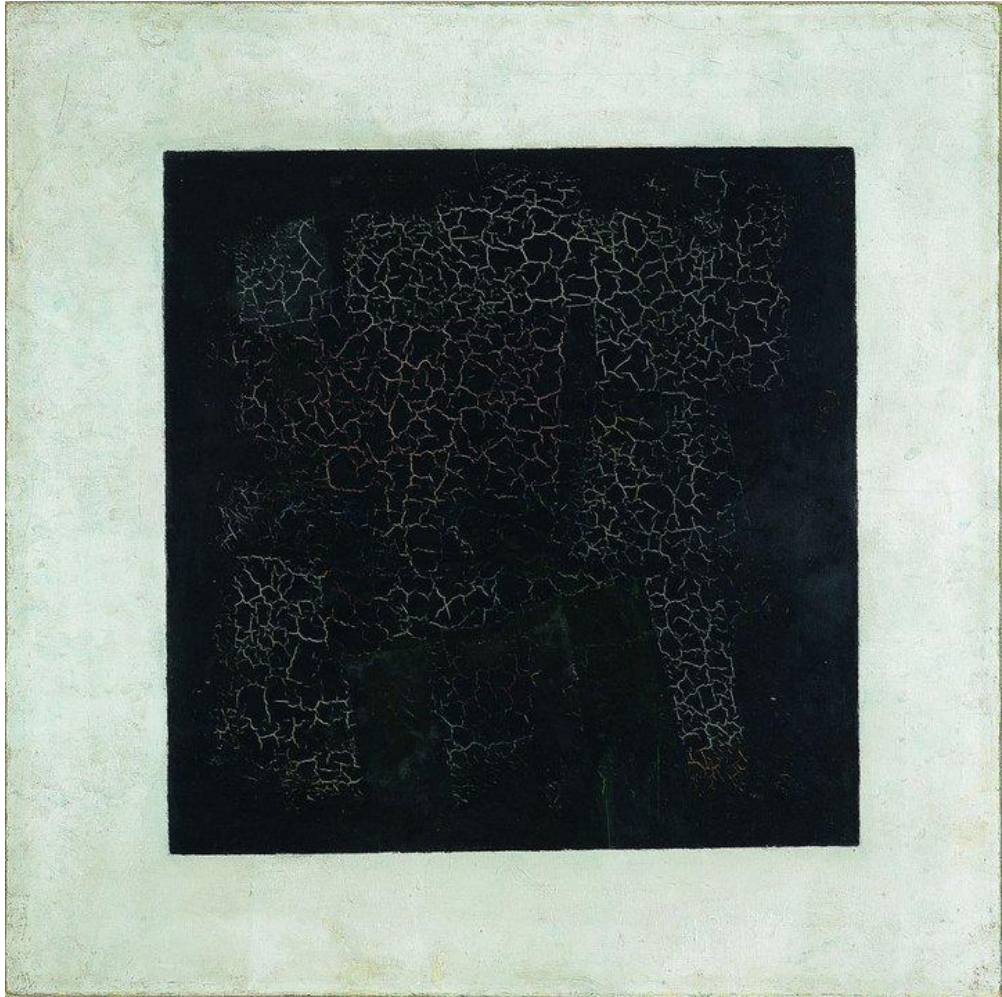

Kaynak: http://nerdycouture.blogspot.com/2011_10_01_archive.html/ 21.07.2018/01.30
Şekil 3.2.12.2: Eklektik Postmodern tasarım

3.2.13. Minimalizm ve Moda

Minimal sanat, 1960'ların sonuna doğru New York'ta çıkmış ve heykel, resim, dans, müzik, tiyatro, film ve hatta moda gibi tüketiciye yaklaşan konularda yer bulmuştur. 1965 yılında ilk kez bu terimi kullanan Richard Woliheim olmuştur; *ART MAGAZINE*'de yayımladığı "MİNİMAL SANAT" adlı makalesinde kullanmıştır. (Germaner, 1997).

1960'larda birçok birbirine zıt anlayış biranda ortaya çıkmıştı. Bir yanda soyut dışavurumculuk diğer yanda pop art ve op art filizlenmeye başlamıştı. Ama Maleviç 1913'te beyaz bir tuval üzerine siyah bir kare kondurarak çoktan fitili ateşlemişti bile.

Kaynak: [https:// www.tate.org.uk/art/artist/kazimir-malevic](https://www.tate.org.uk/art/artist/kazimir-malevic) htlm /20.07.2018 21.23

Şekil.3.2.13.1.: Maleviç

Moda tasarımların temel özellikleri üzerinde durulması gerektiğini savunan sanat akımıdır. İkinci dünya savaşından sonra gelişmiş ve moda dünyasında etkisini göstermiştir. Ürünlerde gerekli olmayan elemanların çıkarılarak basitliği ön plana alır. 1980 ve 1990'larda *Issey Miyake* moda tasarımcısı tarafından minimaliz akımı işlenmiştir.(Ambrose, 2012: 184)

Moda dünyasını en çok etkileyen akım belki de minimalizm olmuştur. Her şeyin arttığı bu çağlarda artık insanlar daha azını istemeye başlamış ve ya daha azın bile aten çok olduğunun farkına varmışlardır. Bu akımı moda dünyasına taşıyan isim belki de *Coco Chanel*'di. Büyürken, bu kadın babası tarafından terk edilmiş, kardeşlerini ve yetim kalanlarını yetim bırakmıştı. Çok fakir olmasına rağmen, kendisi için bir isim yapmak ve dünyada önemli biri olmak için çabaladı ve o zamandan beri onun kokuları, imza el çantaları ve onunla ilişkili kadın modasının modern atılımı ile ünlüydü, dünyayı devrim yaptı Bir seferde tek parça giysi modası. Fransız moda tasarımcısı Gabrielle “Coco” Chanel idi. “Bağımsızlık arzusu ve farklı olma ihtiyacı” ile dolu olan Chanel, sıkı kuşaktan kadınları kurtardı ve yeni rahat gevşek kıyafetlerle tanıştırdı. 1920'lerde, Chanel en güçlü tasarımcılardan biri haline geldi ve kadınlar tarafından giyilen çeşitli moda giysiler yarattı ve hatta ‘Flapper’ları bile etkiledi.

Kaynak: <https://circlelove.co/minimalizm-akiminin-oncusu-unlu-11-moda-tasarimci/>
Şekil 3.2.13.2:Hüseyin Çağlayan Ahşap korse

Kaynak: <http://atwomansfields.com/coco-chanel-little-black-dress-1920-2/> 22.07.2018/22.10
Şekil 3.2.13.3: Coco Chanel ve nerdeyse İlk Küçük siyah elbise

Siyah küçük elbise'siyle az'ın çok kadar yetebileceğini göstermiş, 'less is more' deyimini adeta yaşamış ve yaşatmıştır. İlk 1920'li yıllarda ortaya çıkmış olan bu tasarım ya da akım kendinden sonra başkalarını etkileyecek ve kalıcılığı silinemeyecekti.

Ünlü aktris Audrey Hepburn 1961 yılında elbiseyi giydiğinde, Küçük Siyah Elbisenin tarzına ve sadeliğine daha fazla ilgi duydu. Daha idol ve arzulandı. Küçük siyah elbisenin şöhreti, Hepburn'un ikonik filmi, Tiffany'de Kahvaltı'ya maruz kalması nedeniyle arttı. Holly Golightly adında bir karakter tasvir etti.⁷ Chanel'in modası yüksek sosyal sınıflar arasında sık sık sergileniyordu. Elizabeth Taylor, Marilyn Monroe, Prenses Diana, Madonna ve Jackie Kennedy gibi birçok ünlü kişiyi giydi.

Minimalizm akımının öncüsü 11 tasarımcının tarzlarına örnek verecek olursak:

Kaynak:<https://circlelove.co/minimalizm-akiminin-uncusu-unlu-11-moda-tasarimci/>
Şekil 3.2.13.4: Jil Sander

Kaynak: <https://circlelove.co/minimalizm-akiminin-oucusu-unlu-11-moda-tasarimci/>

Şekil 3.2.13.5: Yohji Yamamoto tarzı

Kaynak: <http://atwomansfields.com/coco-chanel-little-black-dress-1920-2/> 22.07.2018/22.24

Şekil 3.2.13.6: Audrey Hepburn in the "little black dress" -1961

Yıllar boyunca, Küçük Siyah Elbise LBD(Little Black Dress) olarak bilindi. Her kadının kıyafetinde bir zorunluluk haline geldi. Herhangi bir vesileyle kullanılabilir. Nesiller sonra nesiller, elbise büyük ölçüde değişti.(bkz: Şekil 3.2.13.3) LBD, özel tasarımlar için uyumlu bir tasarımdan daha şık bir kokteyl elbisesine gitti. LBD, en azından 1920'lerin sonlarından beri moda ve elbisenin dönüşümünü gösteren bir ticari marka haline geldi. Şimdi yirmi birinci yüzyıldayız; Küçük siyah elbise esiden sadece yas törenlerinde giyilirken, artık giyim sektörünün temelini oluşturuyor ve her kadının dolabında bir zorunluluk. Ölümünden sonra kırk yıl sonra bile, Chanel bir simge olarak kalmaktadır. Kadın moda devriminde çok önemli bir rol oynamıştır. Chanel'in cesur tavrı ve cesareti sayesinde "kuralları" kırdı ve modayı değiştirdi.

Kaynak: <https://entertainment-society.wikispaces.com/postmodern%20society/> 21.07.2018/01.30

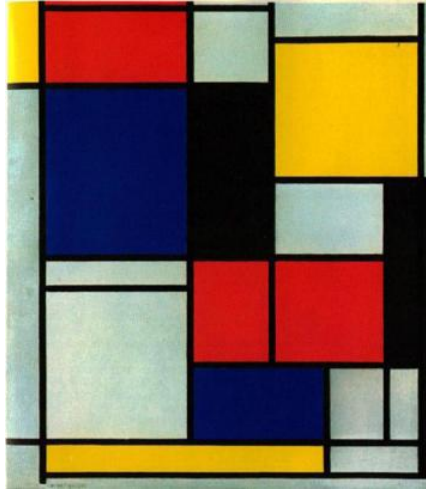
Şekil 3.2.13.7: Küçük siyah elbise değişimleri

4.BÖLÜM

MODA VE TEKSTİL DÜNYASININ RESSAMLARLA ETKİLEŞİMİ

4.1. Piet Mondrian

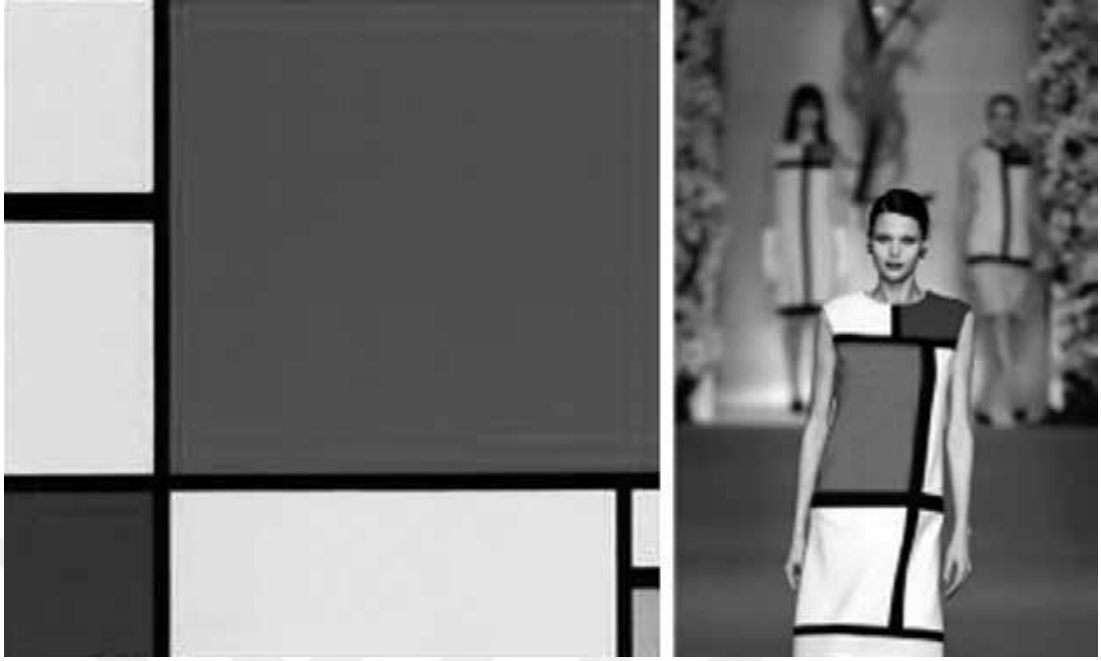
Özellikle Piet Mondrian, geometrik soyutlamanın yaklaşık 1911'lere dayanan başlangıcından, günümüze kadar olan gelişiminde en büyük rolü oynar. 1. Dünya Savaşı boyunca, geometrik soyutlamanın bulunmasında, en büyük öncüdür. Mondrian, yalnızca soyut resmi ve heykeli değil; aynı zamanda Enternasyonel Tarzın mimari formlarını da etkilemiştir. Amerika'da Mondrian, yalnızca sosyal gerçekçilik ve bölgeselciliğe karşı tartışan geometrik soyutlamacıları etkilemekle kalmamış; Amerika sanatına yön verecek birçok genç ressama da efsane bir isim olmuştur. 1940'ların başında oluşmaya başlayan Soyut Dışavurumculuk akımının üyelerinin işleri, Mondrian'ın inandığı her şeye taban taban zıt olsalar bile, Mondrian'a büyük bir saygı besler. Onun Amerika sanatının yeni bir yön almasında yadsınamayacak derecede yeri vardır (Arnason, 1986:335).

Kaynak: picasaweb.google.com

Şekil 4.1.1: Piet Mondrian. Tableau II. 1921 – 25

Mondrian bıkmadan usanmadan tabloları aşağı ve yukarı çizgilerle bölmekten usanmadı ve birçok varyasyonunu yaparken ana renkler asimetrik düzlemler onun temsilcisi oldu.

Kaynak: Sarı, S. , Kodaman, L. (2012).Yves Saint Laurent Giysi Tasarımlarında Piet Mondrian Etkisi.

Şekil 4.1.2: solda: Mondrian 1921 kırmızı ve mavi
Sağda: Yves Saint Laurent, 1965.

Kaynak: <http://leandromichel.blogspot.com/2011/11/prada-otonoinverno-20112012-mondrian.html>
22.07.2018/22.40

Şekil 4.1.3: solda: 1557 YSL

Kaynak: <http://leandromichel.blogspot.com/2011/11/prada-outonoinverno-20112012-mondrian.html> 22.07.2018/22.40

Şekil 4.1.4: solda: YSL Çeşit

Kaynak: <https://missemilysiu.wordpress.com/2013/08/16/sketch-it-daily-ysls-mondrian-shift-dress/> 22.07.2018/22.24

Şekil 4.1.5: solda: shift dress- daily dress

4.2. Gustav Klimt ve Tekstil

Avusturyalı ressam Gustav Klimt (1861- 1918), zamanının geleneksel akademik sanatına karşı bir isyan olarak görülen eserlerinin son derece dekoratif stili ve erotik doğasıyla tanındı.

Bir sanatçı olarak ilk tutkusu sadece bir çizim öğretmeni olmaktı. Bununla birlikte Klimt'ın ufkunu genişletmeye başladı, ancak tomurcuklanan yetenekleri hala okuldayken çeşitli küçük komisyonlar kazandığında ve 1883'teki mezuniyetinden sonra küçük kardeşi Ernst ve onların ortak arkadaşı Franz Masch ile bir stüdyo açtı. Kendilerine Sanatçıları Şirketi adını veren üçlü, çalışmalarını duvar resimleri üzerinde odaklamayı ve aynı zamanda, Viyana'nın üst sınıf ve aristokrasisi arasında o zamanki popüler stilin lehine kişisel sanatsal eğilimler bırakmayı kabul etti. Bu karar iyi bir şey oldu, çünkü sadece kiliseleri, tiyatroları ve diğer kamusal alanları boyamak için çok sayıda komisyon kazandı, aynı zamanda projelerinde dönüşümlü olarak

çalışmalarına izin verdi. Bu esnada en dikkat çekici eserleri Viyana Burgtheater'daki duvar resmi ve Kunsthistorisches Museum'daki(bkz:) merdivenin üzerindeki tavanlardı. Grup, 1888'de Avusturya-Macaristan İmparatoru I. Franz Josef I.'den Altın Mertebeyi teslim ettiklerinde başarılarından dolayı onurlandırıldı.

Kaynak: [https:// klimt..com/en/gallery/early-works/. htlm](https://klimt.com/en/gallery/early-works/.html) 22.07.2018/23.00

Şekil 4.2.1: Gustav Klimt Kunsthistorisches Museum, Vienna

1900 yılında Viyana'nın Viyana Müzesi için geliştirdiği üç duvar resminden biri olan Felsefe, ilk defa, yedinci Viyana Secession sergisinde sergilendi. Çeşitli çıplak insan formlarına ve oldukça rahatsız edici ve karanlık sembolik imgelere sahip olan çalışma, üniversite fakültesi arasında bir skandala neden oldu. Diğer iki parça, Tıp ve Hukuk, daha sonraki sergilerde sergilendiğinde, sonuçta, belirsiz ve pornografik nitelikleri nedeniyle, okulda kurulmayacaklarını söyleyen bir dilekçeyle sonuçlanan, aynı şekilde bir öfke ile karşılandılar. Birkaç yıl sonra hala herhangi bir yerde sergilemedikleri zaman, bir hadiseden bir Klimt komisyondan çekildi ve resimlerine karşılık ücretini iade etti.

Kaynak: <https://tr.aliexpress.com/item/The-kiss-Mural-Gusrtav-Klimt /32491655667.html>
22.07.2018/23.00

Şekil 4.2.2.: Kiss tablosundan perde

Yine de bu hayal kırıklıklarına rağmen, Klimt'ın başarısı bu dönemde zirveye ulaşıyordu. Viyana'da reddedilmesine rağmen, tıpi Paris'teki Exposition Universelle'de sergilendi ve Grand Prix'i aldı ve 1902'de Beethoven Frieze büyük beğeni topladı. Ama belki de en önemlisi, 1900'lerin başlarında Klimt, "Altın

Evresi” olarak adlandırılan şeyin tam ortasıydı. 1898'de Pallas Athena'yla başlayan Klimt, ss altın yaprağını yaygın olarak kullanan bir dizi resim yaptı. Bizans mozaiklerini anımsatan düz, iki boyutlu bir perspektif, çarpıcı ikonik figürler yaratıyor. Bu eserlerin en temsilcisi arasında "Judith" (1901), "Danae" (1907) ve "pck" (1908) bulunmaktadır.

İşte Klimt'in tekstile yansımalarından diğr rnekler:

Solda:

Kaynak: <https://stephanie-rise.com/products/mountain-metro-with-klimt-hygeia> 21.07.2018/16.13.

Şekil 4.2.3: Klimt anta

Sağda:

Kaynak: <https://www.loqi.eu/products/gustav-klimt-hygieia-bag>
21.07.2018/16.15

Şekil 4.2.4: klimt bag- Loq

Solda:

Kaynak: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/Html.ANd9GcTrNCo9cXNh3cP-winJIqxcL61Puk9o5PH0AHN31_C9j1gDSlzptQ/ 21.07.2018/16.13.

Şekil 4.2.5: Louis Vuitton x Jeff Koons' Monet collection

Sağda:

Kaynak: https://encryptedtbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSrRM8R2A9L3BWxG8k8nR6sX0zmYG03VActmo_LRPxldlm7q0w3/ 21.07.2018/16.15

Şekil 4.2.6: Klimt bluz

Gustav Klimt'ın “*Hygeia*”, Viyana’nın Büyük Salonu’nun tavanını süslemek için yapılan “*Medicina*” adlı daha büyük bir resmin parçası. Sevgilisi Emilie Floge'den ilham alan Hygeia figürü, altınla süslenmiş mercan bir paltoyla hâlâ giydirilmiş durumda. *Aesculapian* yılanını elinde tutan ve onu insanlığa çeviren. İnsanlık yarı çıplak figürler tarafından temsil edildi. *John Galliano*, *Christian Dior* Spring 2008 couture şovu için bize Hygeia'nın kendi yorumunu veriyor: yaldızlı ve geometrileriyle uzun kırmızı bir paltoyu kapsıyor. Benzerlik, modelin geometrik saç modeli tarafından daha da vurgulanmaktadır.

Kaynak: <https://absurdinhus.wordpress.com/2013/02/06/mestre-ha-95-anos-gustav-klimt-foi-pintar-o-ceu-e-deixou-sua-marca-na-historia-das-artes-mundiais/dior-klimt-2008-1//>
21.07.2018/15.01.

Şekil 4.2.7.: *Christian Dior* Spring 2008

Kaynak: [https:// buro247.me/culture/arts/top.html](https://buro247.me/culture/arts/top.html) 21.07.2018/15.09.

Şekil 4.2.8: Alexander McQueen's Gustav Klimt dress

Kaynak: <https://www.vivense.com/gustav-klimt-adele-bloch-bauer-portresi-perde-modeli.html>
22.07.2018/23.00

Şekil 4.2.9: Gustav Klimt Adele Bloch Bauer Portresi Perde

Kaynak: [https:// dulciedulcie.com/2013/10/art-as-fashion. html](https://dulciedulcie.com/2013/10/art-as-fashion.html)
21.07.2018/15.04.

Şekil 4.2.10.: L'Wren Scott AW 2013

Kaynak: [https:// dulciedulcie.com/2013/10/art-as-fashion. html](https://dulciedulcie.com/2013/10/art-as-fashion.html)
21.07.2018/15.04.

Şekil 4.2.11: Aquilano Rimondi SS 2011- 1907

4.3. Vincent Van Gogh ve Tekstil

Vincent Van Gogh (1853–1890) olağanüstü bir yetenek sanatçısıydı. Dönemin izlenimci ressamı tarafından etkilenen, kendi içgüdüsel, kendiliğinden tarzını geliştirdi. Van Gogh, yirminci yüzyılın en ünlü sanatçılarından biri oldu ve modern sanatın gelişiminde önemli bir rol oynadı.

Belçika'da yaşarken yerel madencileri ve köylüleri çizen van Gogh, 1880'de sanat üzerine odaklanmaya karar verdi. 1881'de, öncelikle kendi kendini yetiştiren bir sanatçı olan Hollandalı, Hollanda'ya evine dönerek kendisini çizim ve resim yapmaya adanmıştı. Bir sanat galerisi olan kardeşi Theo, maddi ve manevi olarak ona yardımcı oldu. 1886'da, Van Gogh Paris'te Theo'la birlikte yaşadı ve iki yıl Fransız başkentinde çok önemli oldu. Empresyonist ve Neo-Empresyonist sanatçıların çalışmalarına maruz kaldı ve daha hafif, daha parlak bir palet kullanmaya ve fırçalama teknikleriyle deney yapmaya başladı. Son iki yılını Fransa'nın güneyinde geçirdi ve burada en çok bilinen tablolarını yaptı. 1890'daki ölümünden sonra, Van Gogh eleştirel beğeni toplamaya başlamıştı. Ancak, on yıl süren kariyeri boyunca, 850'den fazla resim ve yarattığı kağıt üzerinde yaklaşık 1.300 eser sattı. 1990'da, Van Gogh'un "Dr. Gachet'in Portresi" satıldıktan sonra rekor kıran 82.5 milyon dolarlık açık artırmada. Enflasyona göre ayarlandığında fiyat, bir resim için ödenen en yüksek oranlardan biri olmaya devam ediyor. Ve tekstil dünyası Van Gogh'a karşı duyarsız kalamadı elbette:

Kaynak: <http://fashionfromthewizardingworld.tumblr.com/> 22.07.2018/22.52

Şekil 4.3.1.: Van Gogh skirt etek

Kaynak: <https://www.cipcici.com/tr/urun/blackout-perdeler/vincent-van-gogh-yildizli-gece-panel-blackout-perde> - 22.07.2018/00.10

Şekil 4.3.2.: Van Gogh - The Starry Night perde

Kaynak: <https://www.kostebek.com.tr/van-gogh---the-starry-night---yildizli-gece-yuruyen-sirt-cantasi/> 22.07.2018/00.10

Şekil 4.3.3.: Van Gogh - The Starry Night - Yıldızlı Gece Sırt çantası

Kaynak: <http://fashionfromthewizardingworld.tumblr.com/>
22.07.2018/22.54

Şekil 4.3.4: Van Gogh skirt

Kaynak: <https://www.uptowntwirl.com/fashion-inspired-by-art/6480/> 23.07.2018/03.06

Şekil 4.3.5: Maison Martin Margiela Couture Fall/Winter 2014-15 Collection

Kaynak: <http://www.theglampepper.com/2014/10/09/fashion-inspiration-/> 23.07.2018/ 03.06

Şekil 4.3.6: Vincent Van Gogh, Iris, olio su tela 1889, J.Paul Getty Museum, Los Angeles

Kaynak: <https://whereartmeetsfashion.wordpress.com/2012/06/29/rodartes-wearable-van-goghs/>
23.07.2018/03.10

Şekil 4.3.7: Van Gogh's Sunflowers; three looks from the Rodarte Spring 2012 RTW

Kaynak: <https://stylecurated.blogspot.com/> /23.07.2018/03.13

Şekil 4.3.8: Van Gogh Kızları

4.4. Claude Monet ve Tekstil

Claude Monet, tam Oscar-Claude Monet'te (1840-1926, Paris, Fransa) Empresyonist tarzın öncüsü, öncüsü olan Fransız ressam. Monet, olgun yapıtlarında, aynı motifle tekrarlanan çalışmaları seri halinde üreterek, tuvaleri ışıkla değiştirerek geliştirdi. Bu seriler sıklıkla gruplar halinde sergilendi. Giverny'deki evinde Monet, son serisi resimlerine ilham veren nilüfer göletini yarattı. Onun popülaritesi, 20. yüzyılın ikinci yarısında, eserlerini rekor kıran kitleleri cezbeden ve kendi sanatından görüntüler içeren popüler ticari eşyaları pazarlayan müzelerde sergilediği dünyaya ulaştı.

abcgallery.com - Internet's biggest art collection

Kaynak: <http://pictify.saatchigallery.com/629739/claude-monet-water-lilies-olga39s-gallery>
21.07.2018/15.17

Şekil 4.4.1: Claude Monet. Water-Lilies - Olga's Gallery

Monet'in ilk eseri, Realizm'in çağdaş konuyu tasvir etmedeki çıkarlarını, idealleştirmeden ve doğadaki uçucu niteliklerini yakalamak için açık havada resim

yapmaya borçludur. Kısmen Edouard Manet'den ilham alan Monet, zamanın yerleşik sanatı tarafından belirlenmiş olan formların ve doğrusal perspektifin açık bir şekilde tasvirinden ayrıldı ve gevşek cesur renkler ve dikkat çekici alışılmamış kompozisyonlar üzerinde deneyler yaptı. Resimlerindeki vurgu, figürleri temsil etmekten, her sahnede farklı ışık ve atmosfer özelliklerini tasvir etmeye yöneldi. Daha sonraki yıllarda Monet, renk ve formun dekoratif niteliklerine giderek daha duyarlı hale geldi. Boyayı daha küçük vuruşlarda boyamaya, geniş renk alanlarına kurmaya ve renklerin armonik ve kontrastlarının dekoratif boya yüzeyinin olanaklarını keşfetmeye başladı. Özellikle 1890'lardaki seri resimlerinde elde ettiği etkiler, soyutlamaya ve yüzeysel etkilere odaklanmış modern bir tabloya doğru kayda değer bir ilerlemeyi temsil ediyor.

Kaynak: <https://www.buro247.me/culture/arts/top.html> 21.07.2018/15.09.

Şekil 4.4.2: Louis Vuitton x Jeff Koons' Monet collection

Kaynak: <https://verusart.com/art-meets-fashion-monet/>
23.07.2018/00.02

Şekil 4.4.3: Claude Monet. Dress

Kaynak: <https://verusart.com/art-meets-fashion-monet/>
23.07.2018/00.02

Şekilv4.4.4: Claude Monet. Dress b

Kaynak: <https://verusart.com/art-meets-fashion-monet/>
23.07.2018/00.02

Şekil 4.4.5: Rodarte SS 2015

Kaynak: <https://verusart.com/art-meets-fashion-monet/>
23.07.2018/00.02

Şekil 4.4.6: Dolce Gabanna ilkbahar yaz 2008

Kaynak: <https://verusart.com/art-meets-fashion-monet/>
22.07.2018/00.03

Şekil 4.4.7: Alexander Mc Queen by Claude Monet

Kaynak: <https://verusart.com/art-meets-fashion-monet/>
22.07.2018/00.04

Şekil 4.4.8: Sportmax koleksiyonu 2012

Kaynak: <http://fashionfromthewizardingworld.tumblr.com/>
22.07.2018/22.50

Şekil 4.4.9: Claude Monet. skirt

Kaynak: <https://www.sz-einkaufswelt.de/schmuck-accessoires/schals/3082/claude-monet-seidenschal-seerosen/> 22.07.2018/00.04

Şekil 4.4.10: Claude Monet: Seidenschal "Seerosen"

5.BÖLÜM

SONUÇ

5.1 ÖZET

Modanın kesin bir tanımını yapmak zor olsa da değişkenlik ve geçicilik onu en iyi anlatacak iki kelimedir. Moda genel anlamda belli dönemde en çok tercih edilen popüler bir tarzdır. Moda o dönemin sertifikasıdır. Moda tarihçileri, dönem incelemelerinde yaşanan toplumun giyim tarzı ile sosyoloji araştırmalarına dikkat ederek çalışmalarını tamamlamaktadırlar.

Moda, yüzyıllar boyunca tarihte yaşanan olaylarla etkileşim içinde olmuştur. Hızlı modanın, 1879 da ki Fransız İhtilali'nden sonra ifade edebiliriz. İhtilal'e kadar tüm toplumlarda görülen asil ve soylu sınıfın oluşturdukları, kendilerini ifade etme biçimlerinde giyim ve kuşamları, bulundukları mevkisini ve maddi kazançlarını giydikleri kıyafetler ile ifade etmekteydiler. Bir nevi giyim kuşam pasif iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Emekçi sınıfın giyim kuşamları ile asil ve soylu sınıfın kıyafetleri arasında açık ara fark vardı ta ki Sanayi Devrimiyle endüstrileşme başlayana kadar. Konu kronolojik bir okumayla moda ve sanat etkileşimi çeşitli olgular çerçevesinde sunulmuştur. Modaya şekil verenler arasında; asilzadeler, yöneticiler, aristokratlar, arşidükler, ikonlar başta sayılırken daha sonraları moda dergi editörleri, sanatçılar, siyaset otoriteleri, uluslararası moda alanında iş yapan moda üretimcileri, markalar, futbolculardan tasarımcılara kadar rol model olarak alınan isimler bulunmaya başlamıştır. Farklı yazarlara baktığımızda moda tarihinini miladını 13.ve 14. Yüzyıllar olarak gösterir. Fakat bir moda sisteminin kurulması Sanayi Devrimi ve Fransız Devrimi'ne bağlıdır diyebiliriz. Bu olgu, 19. Yüzyılda moda tasarımcılarının tanıtım ayağında gelecekteki defilelerin bir provası ve ya atası olarak bilinen partilerin, herkesin tüketime katılmasının sağlamıştır. Sözü edilen dönem, sanat için de yeni gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde nüfusun büyük kentlerde birikmeye başlaması, tüketimin artması, kentlere göçlerin başlaması, çiftçinin hizmet sektöründe çalışmaya başlamasıyla giyim ve kuşam arasında,

soylular ve alt tabaka arasındaki fark kapanmaya başlamıştır. Şehirlere göçün artmasıyla, giyim ve kuşamda yeni dönemin başlamasını sağlamıştır ve sanatçıları yeni görme ve ifade biçimleri aramaya sevk etmiştir. İlk modern sanat akımı olarak kabul edilen İzlenimcilik bu dönem ortaya çıkmış, onu Dışavurumculuk, Dadaizm, Gerçeküstücülük, Fütürizm, Opart, Popart gibi birçok sanat akımı izlemiştir. Sözü edilen dönem, sanat için de yeni gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir

Mağara resimleriyle sanat tarihi başladıysa da Rönesans her şeyin bilinçli yapıldığı bir dönem sanat için de yeniden doğuş oluyordu. Pespektifin geliştirilmesi, Mona Lisa ve Leonardo'nun buluşlarının yanı sıra yöneticilerin ve eşlerinin giydikleri onların asilzadeliliğinin göstergesi olmakla birlikte modayı belirleyen ölçütler olarak da kabul görüyordu. Gotik dönemin uzun sürmesi Rönesans'ın Kuzey'e taşınmasını geciktirmiş ama burada da ilk *Houppelande* giyilmediyse de resmedilmiş moda dünyasına belge olarak sunulmuştu.

Barok dönemde, günümüzde geçerliliği hâla yitirilmemiş bir kontrast yakalanmıştı. Tablolarda ışığın yüze yansıtılıp ifade ve duyguların daha ön plana çıkarılma çabası günümüz moda dünyasının kadife üzerine altın işlemelerle kendini göstermiş, ihtişam figürü vurgulayan ışık halini almıştı.

Rokoko dönemi debdebenin arttığı ve Fransa aristokratlarının suyunun ısındığı bir dönem olduysa da moda dünyasına miras bıraktığı lüks ve ihtişam modacıların zaman zaman sığındığı bir liman olmuştur.

Neo Klasizm döneminde ihtişam Fransız soylularıyla birlikte devrilmiş, sakinlik ve Antik Yunan'a öykünürcesine sadelik ihtişamın tahtına kurulmuştu. Minimalizmin temelleri Neoklasik hareketlerle atılmaya başlanmıştı.

Romantizm tekrar korseleri geri getirmiş, ince hafif kombinezonların yerini rahatsız kol yapıları almıştı. Ön Rafaelloculuk korseleri tekrar çıkartmıştı. Art Nouveau'da tiyatro afişleriyle birlikte kadın figürü işlenir olmuş ve her yer dal budak bitki desenleriyle kaplanmıştı. Art deco döneminde kadınlara işgücü olarak

ihtiyaç vardı ve iş dünyasında yer almaya başlayan kadınların maskülenleşmeye bunula birlikte daha rahat kıyafetler giymeye ihtiyaçları vardı.

Moda ve Gerçeküstücülük etkileşimindeki tasarımcılardan olan Elsa Schiaparelli kendini fütürist olarak ilan etmese de akımın içinde boy göstermiş, çoğu tasarımının üzerinde gerçeküstü öğeler kullanmıştır. Metaforlarla birlikte gerek biçim değişimleri gerekse bedende bazı parçaların abartılarak değişimi gerçeküstücü tasarımlarda kullanılmakta olan elemanlar diyebiliriz. Bu akımdan etkilenmiş tasarım öğeleri istakozlar , topuklu ayakkabı şeklinde şapkalar ve bir çok enteresan obje sayabiliriz. Bu akım tasarımcılara geniş olanaklar sunmakta ve deneysel diyebileceğimiz birçok tasarım ögesini içinde barındırmakla kalmamakta aynı zamanda kapsamaktadır. Bu akımdan yararlanan Elsa Schiaparelli gerçeküstücü eğilimleriyle diğer tasarımcılara ilham kaynağı olmuş fakat bu etkiler birbirinin benzeri ya da kopyası tasarımları değil tam aksine birbirinden çok farklı tasarımların çıkmasına yol açmıştır.

Op Art modaya çizgisel bir yön verirken, gelecekçilik (fütürizm) etikisi geleceği kurmak isteyen sanatçılar arasından filizlenmiştir. Uzay çağına atıfta bulunarak gümüş ve beyaz renkli koleksiyonlarla başlayıp hiç akıl almayan mimari görüntülere sahip tasarımlara da imza atılmıştır. Elena Slwnyak, Poco Rabbne gibi tasarımcıların çalışmalarında fütüristik ilkelerin kullanımına rastlamak mümkündür.

Postmodernizm, kelime anlamı olarak da hep kendinden önceki karşı olarak doğmuş ‘şimdikinden sonra’ olmasıyla modayla birebir örtüşmektedir. Moda da sürekli değiştiği hatta geçiciliğin kendisi olduğu için hep ‘post’ olmak durumunda kalmıştır ve postmodernizmle bu bağlamda paralellik göstermektedir. İnsanların kurallar ve tabular arasına sıkışıp kalmasını kabul etmez. Bu yüzden kendi içinde de karışıklıkları barındırır da yeniden daha yeni olmayı hep başarmıştır. Postmodern kültür, yeni bir sanayi sonrası toplum şekliyle anlatılmaktadır. Postmodern sanatçılar, modern sanatın düşüncesine, geçmişi silmeye, sıradanlığa ve elitliğe karşıdır. Sanatta artık yapılacak ve yeni bulunacak estetiğin olmadığını

varsaydığımızda geçmişteki bilgi ve bulguların ışığında çalışmalarda Klasik ve ya 'neoklasik' yapılanmaya gitmeye başlarız. Modacılar da bu özelliği fırsata çevirme adına çokça kullanmışlardır.

1980'lerde tasarımlar daha muhafazakâr tarzda iken Modacılar, 1990'larda modayı kalıpların dışına çıkartma fikri cazip geldi ve 1980'lerin sonuna doğru çoğu başkaldırı gibi bu düşünce gerçekleştirmeye başlamıştır. Moda artık sokaktaki yürüyen insanın, seçimini yaptığı giysi, ayakkabı veya aksesuardır. 1990'lı yıllarda sokaktaki insanlar birbirlerine benzemeye başladılar. Ünlü veya ünsüz kişiler günlük giyimleri ile objektiflere poz verdiler. Bu moda algısı sadeleşmenin gün yüzüne çıktığının göstergesi olmuştur. Minimalizm akımı Coco Chanel'le birlikte girdi desek tarihçe olarak yanlış olmasa da zaman zaman minimalizm akımına öykünmeler mevcuttur.

, Yves Saint Laurent. Mondrian'la yaptığı –nerdeyse- işbirliği ile minmalizm akımına olarak keskin bir örnek diyebiliriz.

Modayı incelemek için tarihçeyi üç evreye ayırabiliriz:

Oluşum dönemi; modanın tarihi ve moda olanın ilk olarak asillere özel oluşturulduğu, etkilendiği her şeyle nereden, nasıl ve ne derece beslendiği, modada kullanılan parçaların tarihçesi ve günümüzü nasıl etkilediği bizim için önemlidir.

Gelişim dönemi; moda olanın ilk olarak asillere özel oluşturulmasından sonra savaşların ve sanat akımlarının bu gidişatı etkilediği daha sonraları reklamlarda, dizilerde konu edinmeye başlaması ile moda olanın iletişim kanalları aracılığı ile dünya eğiliminin tanıtıldığı dönemdir. Moda dönemi; 'Haute Couture' ile kişiye özel tasarımların yapıldığı vitrinlerde yer alan ürünler ve revaçta olduğu, herkese arz edildiği dönemdir.

Sönme dönemi; moda olan ürünün artık 'ne kadar moda olduğunun?' sorgulanması ve insanların kendi hayat tarzlarına ve zevklerine göre kendi

modalarını oluşturdıkları bir dönem başlamıştır. Günümüzde renk modasında tüm renklerin aynı sezonda giyildiği görülmektedir. Tüm tarzlar aynı sezonda giyilmektedir. İnsanlar, kendi tarzlarını, etniklerini, siyasal görüşlerini yansıtan kostümelerini aynı sezon içinde kullanmaya başlamıştır. Kışın beyaz renk giyilmez tabusu yıkılmıştır. Modada yakışanı giyme devri başlamıştır. Moda sektörünün dayatmaları yerine yaşanan toplumun etniğini yansıtan tasarımlar ön plana çıkmış ve modaya yön veren etkenler arasındadır.

5.2. Çalışmanın Literatüre Katkısı

Plastik Sanatların Tekstil ve Moda ile ilişkisi incelenmesi, gelecekteki moda disiplinlerindeki çalışanlara faydalı olacaktır. Modanın; sanatla birebir etikleşiminin ne derece olduğunun araştırılması, yıllar içerisindeki gelişimleri gösterecektir. Yıllar içindeki önemli moda tasarımcılarının koleksiyonlarının etkileşim sonucundaki aşırılıkları ve aykılıkları o yıllardaki modanın seyrini değiştirecektir ve bu değişimlerinin araştırılması modanın tüm elemanlarının gelecekteki çalışmaları için faydalıdır.

5.3. Araştırma Kısıtları

Araştırmacının sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir.

Plastik sanatların Rönesans dönemiyle zirveye çıkıp giderek yükselmesini ele alarak 13.- 21. Yüzyılları arasında yer alan tasarımları ile tasarımcılar ve markalar, moda da etki gösteren sanat akımları, sanat ve tekstil ürünleri ile sınırlıdır.

5.4. Geleceğe Yönelik Çalışma Alanları

Moda, insanlar yeryüzünde var oldukları sürece çeşitli sebeplerle kendini yenileyerek varlığını sürdürecektir. Bu kapsamda teknolojik gelişmeler

ile paralellik gösteren moda sektörü geçmiş tarihindeki bilgiler ışığında gelişmeye devam edecektir.

Plastik Sanatların Tekstil ve Moda ile İlişkisi kapsamında yapmış olduğum çalışmamı; moda tasarımcıları, moda editörleri, moda bloggerları, moda fotoğrafçıları, moda yazarları, üreticiler, tedarikçiler, moda tasarım eğitimi görenler, moda kombin uzmanları, moda eğitimcileri, stil danışmanları ve moda adına çalışan herkes gelecekte yapacakları moda ile ilgili çalışma alanlarında kullanabilirler.

KAYNAKÇA

Ambrose, G.Haris, P.(2012).Görsel Moda Tasarım Sözlüğü. Sirkeci Ç. (çev.)
İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Kütüphanesi. Literatür.

Antmen, Ahu.(2008).20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar.1. Baskı. İstanbul.Sel yy.

Appignanesi, R. ve Garatt,C.(1996). Yeni başlayanlar için Postmodernizm,
Şahiner, D. (çev.), Doğan yy A.Ş. ISBN: 975-325-093-2, İstanbul, Milliyet yy

Featherstone, M (1991). Postmodernizm ve Tüketim Kültürü. Küçük(çev).
Türkçe Baskı. İstanbul. Ayrıntı Yayınları

Harrison, C. ve Wood, P.(2011). Sanat ve Kuram 1900-200 Değişen Fikirler
Anatolojisi. 1.Baskı. İstanbul.

Hodge; S. (2016a) Beş Yaşındaki Çocuk Bunu Neden Yapamaz, Çulcu, F. Ve
Metin, G. (çev.), Hayalperest yayınevi

Hodge; S. (2016b), Çocuklar için sanal ortam destekli İ-Sanat, Berktaş, A. (çev.)
İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (İlk baskı 2015)

Kidder, S.D. ve Oppenheim, D.N. (2017). Entelektüelin Kutsal Kitabı. Tüccar,
A.B. (çev.) ISBN: 978-605-5675-42-4,İstanbul, Maya Kitap (1. Baskı 2012)

Krausse, A. (2005). Rönesans'tan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü.
D.Zaptçioğlu .(çev.)Türkçe Baskı. Almanya. Literatür(2005).

Lyton, N. (2009). Modern Sanatın Öyküsü. Çapan, C. ve Öziş, S. (çev.) Türkçe
Baskı. İstanbul. Remzi Kitapevi.(1982).

Larroche, C. (2015). Heykeltraştan Ressama Büyük Sanatçılar. ER,A. (Çev.). ISBN:978-605-5056-76-6, İstanbul. Ntv Yy.

Fogg, M. (2013).Modanın Tüm Öyküsü. Gözgül(çev.).Türkçe Baskı 2014.İstanbul. Hayalperest Yayınevi.

Onur, N. (2004). Moda Bulaşdır! 1.Baskı. ISBN:975 331 598-8 İstanbul. (Yeni Çizgi Yayın.) Epsilon yy.

Orsborne, A.(2012). Moda Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi. Özen(çev)Türkçe 1. Baskı. İstanbul. Kaknüs Yayınları.

Öngören, H.(2009).Yeni Tasarım Çağı. Elle Trend.

Şişman, A. (2011). Sanata Ve Sanat Kavramlarına Giriş. 2. Baskı. İstanbul: 608.Literatür yy.

Turani, A. (2008).Çağdaş Sanat Felsefesi.6.Baskı. İstanbul. Remzi Kitapevi.

Tunalı, İ. (1981). Felsefenin Işığında Modern Resim. İstanbul. Remzi Kitapevi.

Watson, L. (2007).Modaya Yön Verenler. G.Ayas. (çev.) 1. Baskı. İstanbul. Güncel yy.

Want- Kul, C. (2007). Estetik. Kibaroglu, E. (çev.). İstanbul. Ntv Yy.

Yaman, Ş. ,Ekim,T. ,Sungur,S. ,Özer, C.(2012) Çağdaş Dünya Sanatları. 1. Baskı. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları:5695.

Yılmaz, M. (2006) Modernizmden Postmodernizme Sanat. Ütopya yy Ankara ISBN: 975- 6361- 34- 4

MAKALELER

Çeliksap, S. (2015). Giyim ve Modanın Kısa Öyküsü. Aydın Sanat.1:57 – 64

Ertürk, N.(2011). Moda Kavramı, Moda Kuramları Ve Güncel Moda Eğilimi Çalışmalar.Süleyman Demirel Üni.Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi. 07: 1-32

Fırıncı, M. (2012). Postmodern Süreçte Sanatın Değişen Anlamı. Gazi Üniversitesi GSF, Sanat Ve tasarım Dergisi S10:25-38

Güldür, M.M. ve Bayram, S.(2016).Disiplinler Arası Etkileşim Üzerine Bir Çalışma: Moda ve Mimari arasındaki etkileşim
The Journal of Internaitonal Lingual; SOcial and Educational Sciences, 2.2, 60-74.

Kanmaz, K. (b.t)96 İlkbahar Yaz Moda Yansımaları. Tekstil ve Konfeksiyon. 4.368-369.

Kongar, E. (2003)Örtünmeden Giyinmeye Modanın Dünyü Bugünü Yarını. İstanbul Ticaret Odası Seminer. İTO 2003-36.

Özkartal, M. (2009) , Resim Sanatında Çizgi ve Çizgi Ritmi Üzerine, Gazi Üniversitesi GSF, Sanat Ve tasarım Dergisi S4: 55-72

Öndoğan, Z.(1995).1995-1996 Sonbahar Kış kadın Dış Giyim Modası. Tekstil ve Konfeksiyon. 4:377-382.

Öndoğan, Z.(1995).Yirminci Yüzyıl Modasına Doğru. Tekstil ve Konfeksiyon. 5.477.

Öndoğan, Z.(1996).1996-1997 Sonbahar Kış Bayan Dış Giyim Modası. Tekstil ve Konfeksiyon. 1.42.

Özüdoğru, Ş.(2013). Modern Sanat Akımları ve Moda, Anadolu Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarımı Bölümü, İdil Dergisi, 2.6:211-238

Pektaş, H. (-). Moda ve Küreselleşme. Selçuk Üniversitesi Mesleki eğitim Fakültesi: 1-12

Per, M. (2012) Resim Sanatında Rengin Tarihsel Süreçte incelenmesi. İnönü Üniveristesi Sanat ve Tasarım Dergisi C2,S4:104-119

Perdahcı, N. (2011), Hans Holbein Resimlerine Anadolu Halılarının Etkileri , Gazi Üniversitesi GSF, Sanat Ve tasarım Dergisi S7: 91-108

Sarı, S. , Kodaman, L. (2012). Yves Saint Laurent Giysi Tasarımlarında Piet Mondrian Etkisi. 1. Uluslar arası Moda ve Tekstil Tasarımı Sempozyumu,1: 059-062

Türker,İ. H. ve Çokokumuş, B. (2014), Gerçeküstücülük, Rene Magritte'den Jerry Uelsmann'a Gazi Üniversitesi GSF, Sanat Ve tasarım Dergisi S13: 121-140

Yener, S.(1994).Moda Ve Modanın Tanımı. Konfeksiyon Teknik. Ağustos.22.

TEZLER

Akanyıldız, Ç.R. (2010).Kusursuz Bedenler, İdeal Kadınlar:” Güzellik, Kadın Bedeni ve 1990’lar Türkiye’sinin Popüler Kadın Dergilerinde Kadınsılığın İnşası. Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi

Altinkale, F. (2001). Postmodernist Resimde Figürasyon ve Klasik Değerlere Genel Bir Bakış, Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi S.B.E.

Çim, M.(2015). 1980-2014 Yıllarında Modaya Yön Veren Etkenler. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Ertürk, M.(2011). Minimalizmin Doğuşu ve Mimaride Biçim Açısından Minimalizm Değerlendirmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi S.B.E.

Erengözgin Kafas, Y.(2008). Plastik Sanatlarda Yeni Oryantalizm. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü Enstitüsü Resim Anasanat Dalı, Sanatta Yeterlilik Tezi.

Kozbekçi Ayranpınar, S.(2010). 17. – 18. Yüzyıl Döneminde Osmanlı Kaftanları ve Japon Kimonoları Üzerine Karşılaştırmalı Çözümlemeler Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Mehrali, N. (2015). Moda Akımlarının Giysi Koleksiyonu Oluşum Sürecine Etkisinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

**Özaslan,S.(2014). 1970-1990 Yılları Arasında Sinemanın Toplumsal Ve
Sosyolojik Açıdan Moda Üzerindeki Etkileri. Yüksek Lisans Tezi.
İstanbul. Haliç Üniversitesi SBE.**

**Turgut, D.(2010).Teknolojik Koşulların Modaya Olan Etkileri. Yüksek
Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi. SBE.**

**Yavuz, H. (2007). Pop Art Döneminin İncelenmesi ve Pop Art Döneminin
Günümüz Mobilya Tasarımlarına Etkileri. Yüksek Lisans Tezi.
İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi. FBE.**

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://www.biographyonline.net/artists/vincent-van-gogh.html> / 22.07.18 23:47

<https://www.sz-einkaufswelt.de/schmuck-accessoires/schals/3082/claude-monet-seidenschal-seerosen> / 22.07.2018/00.04

<http://fashionfromthewizardingworld.tumblr.com/> 22.07.2018/22.50

<https://verusart.com/art-meets-fashion-monet/> 22.07.2018/00.04

<http://www.buro247.me/culture/arts/top-10-artists-that-have-inspired-fashion.html> - 21.07.2018/15.09.

<http://pictify.saatchigallery.com/629739/claude-monet-water-lilies-olga39s-gallery> -21.07.2018/15.17

<http://stylecurated.blogspot.com/2015/02/van-gogh-girls-viktor-rolf-haute.html>
23.07.2018/03.13

<http://www.theglampepper.com/2014/10/09/fashion-inspiration-> / 23.07.2018/
03.06

<https://www.uptowntwirl.com/fashion-inspired-by-art/6480/> 23.07.2018/03.06

<http://fashionfromthewizardingworld.tumblr.com/> 22.07.2018/22.54

<https://www.kostebek.com.tr/van-gogh---the-starry-night---yildizli-gece-yuruyen-sirt-cantasi> / 22.07.2018/00.10

<https://www.cipcici.com/tr/urun/blackout-perdeler/vincent-van-gogh-yildizli-gece-panel-blackout-perde> - 22.07.2018/00.10

<https://www.vivense.com/gustav-klimt-adele-bloch-bauer-portresi-perde-modeli.html> 22.07.2018/23.00

<http://www.dulciedulcie.com/2013/10/art-as-fashion-lwren-scott-aquilano.html> 21.07.2018/15.04.

<http://www.buro247.me/culture/arts/top-10-artists-that-have-inspired-fashion.html> 21.07.2018/15.09.

...

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI SOYADI: Ayça Ziyaretli
DOĞUM YERİ: İZMİR
TARİHİ: 12.07.1990
MEDENİ HÂLİ: Bekar
E-MAIL: kitmir.i.ahmer@gmail.com
ADRES (EV) : Alipaşa Mah. Üçbey sk. Hasanefe Apt. Kütahya
ADRES (İŞ) : Derviş paşa kurtuluş ortaokulu/ Kütahya

TELEFON

(EV/CEP) 05543207837
(İŞ) -

EĞİTİM

2014-2019 Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst.
Tekstil ve Moda Tasarım -Yüksek Lisans
2008-2012 Dokuz Eylül Üni. Buca Eğitim Fakültesi
2004-2008 Aydın Yüksel Yalova Güzel Sanatlar Lisesi

YABANCI DİL

İŞ TECRUBESİ

2016'dan beri milli eğitimde resim öğretmenliği yapmaktadır.